

491. d. 18.
10
EXAMEN
Conjurationis Scoticae:

SIVE,
ORATIO
HABITA LISNEGARVÆ,
In Visitatione Diœceseos DUNENSIS
& CONNORENSIS 26. Septemb. 1638.

In quâ ad convincendos, quos Ecclesia nostra habet
non Conformes, Fœdus, Confessio & Iuramentum
mutuæ Tutelæ, quibus apud SCOTOS hodie
subscribitur, enucleantur & penitus
convelluntur.

Per Reverend. in Ch. P. HEN. DUNENSEM.

PROV. 24. 21. *Time Dominum, Fili mi, & Regem, & cum de-*
tractoribus non commiscearis.

1 SAM. 15. 23. *Quoniam, quasi peccatum ariolandi est, repugnare.*

Latinitate donavit Iacobus Portusius dicto
R. P. à Sacris Domesticis.

DUBLINÆ,
Ex Officinâ Societatis Bibliopolarum. Anno 1639.
CUM PRIVILEGIO.

Honoratissimo Illustrissimoq̃
DOMINO, D. THOMÆ
Vicecomiti WENTWORTH,
REGNI HIBERNIÆ PROREGI,
Concilij Regij in Borealibus Angliæ
partibus Præsidi, & Regiæ Ma-
jestati à secretioribus
Concilijs.

*Q*uandò, ob graves aliquot
rationes, (Dynasta Illu-
strissime) Reverendus
meus Patronus ac Domi-
nus, Henricus Episcopus Dunensis,
Orationem hanc Anglicano idiomate
clam ipso prius editam, Latino jam
donare in animum suum induxisset:
Pensum hoc, sibi utpotè valetudinario

Epist. Dedicat.

I Sam. 15. 22.

vix accommodum, mihi in hac licet arenâ parùm versato demandavit. Dissimulare sanè non ausim me tantæ provinciae, ut par est, obeundæ, longè quidem imparem esse; Cum tamen Melior sit Obedientia quàm victimæ, tenuitate meâ minùs obstante, spretâq; omni remorâ, me pelago commisi, aleamq; infracto animo subivi. Cumq; hoc quicquid est opusculi, sub alarum tuarum umbraculo natum, & jam denuò quasi renatum sit, tuo etiam patrociniò exornatum evadat, adeoq; quantum quantum est, tibi uni acceptum ferat. Archetypum nativâ suâ venustate indutum, amplexu dignatus, Ectypum tritâ licet hac lacinia obsitum nè quæso aspectu dedigneris. Quòd si levidensem & juvenilem hunc meum conatum æqui boniq; consulas, me quasi novo afflatum Genio, ad alia quoq;

Epist. Dedicat.

quoq; majora capeſſenda, quæ cum ætate
maturabo, alacriorem efficies & in-
cendes. Quod ſuperest Deum Opt.
Max. ſupplex ſollicito ut diutiſſimè te
incolumem ſervet, & quas tibi raras
admodum & ad miraculum uſq; con-
ceſſit dotes, eas novis acceſſionibus, ad
ipſius Dei honorem, Eccleſiæ incre-
mentum, Patriæq; huius columnen, locu-
pletet, ornet, augeat.

Amplitudini tuæ addictiſſ.

& humillimus ſervus,

Jacobus Portuſius.

AD
CLARISSIMUM
POTENTISSIMUMQUE
DOMINUM,

THOMAM

Vicecomitem WENTWORTH,

Hiberniæ Proregem integerrimum,

In gratiam AUTHORIS,

Epigramma.

QVI mediâ instructas Circumfers pace *Phalanges*,
Et Regi, & Regno, qui *simul* addis opes;
Per quem, quo fruitur, *gaudet* sine lite sacerdos;
Pauperibus Constant qui sua jura facis;
Ingenium, geniumq; novum cui debet *lerne*,
Et se, nunc aliam, Te præeunte, stupet;
Auspicijs hæc nata tuis, eadēq; *renata*,
Da veniam vultus, prima subisse, tuos.
Huic *Patronium* indulge, sic fiet ab omni
Liber dente, *Tuus*, non sine dente Liber.

D. D. D.

Rob. Maxwell.

CHRISTIANO LECTORI,
& præsertim Religionis apud NATIONES
transmarinas reformatæ Professoribus,

Henricus Dunensis

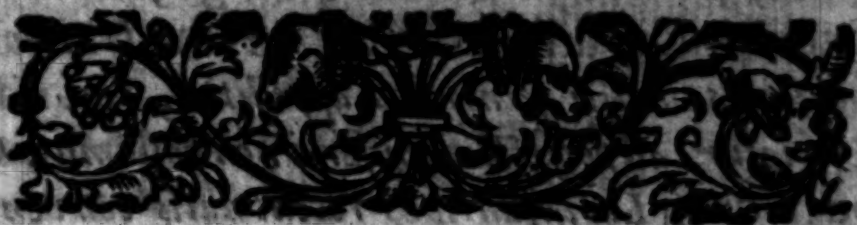
S. P. D.

Rationem hanc (Amice Lector) paucarum initio horarum factum, in foedam nec ferendam Diceceseos mihi commissæ confusionem, & à Conjuratone illâ *Scoticâ*, vel natam, vel multis partibus auctam, commotior planè, & indignabundus effudi. Illam postea in commentariolum redactam Amicis quibusdam meis communicavi; è quorum manibus elapsam, ecce paulò post (me nescio) *Londini* cum privilegio *Anglicè* Typis excusam. Nec contenti hoc ex meis aliqui, quorum preces ac mandata juxta semper habui, non gravatè à me impetrarunt ut isthoc quicquid est opellæ Latinitate donatum recuderetur. Talibus consilijs cò libentius aurem præbui, quòd dum illis morem gero, eadem operâ Ecclesijs omnibus eandem nobiscum sanctissimam Religionem colentibus palam innotuerit, non solum quàm moderata fuerint clementissimi Regis nostri CAROLI consilia & conatus in confœderatione istâ (nè dicam perduellione) *Scoticâ* reprimendâ dissipandâque; Verum etiâ quam odiosum atq; intolerandum nobis omnibus è Clero (non *Anglicano* modo) sed etiam *Hibernico* imò & *Scotico* istud acciderit, quòd seditiosi isti atq; rebelles Religionis velum tam nefandæ conjurationi obtenderint. Interim ego longiore, eâq; incommodâ valetudine jam diu conflictatus, cum nè dextra quidem mihi præ temore scriptioni sufficeret, necessitate planè adductus, transferendi provinciam alteri demandavi, quem tamen spero

Ad Lectorem.

spero ità partes impleturum suas, ut non multum sit quod candido Lectori desideretur. Translatione ejus inspectà, pro legitima mea oratione unicè habeo & agnosco. Nescio quid, in alienis transferendis, alijs sibi vendicent; mihi certè Religio fuit, nè Oratio hæc, *sumptà* licet *Latinà togà*, non prodiret plane eadem. Quocirca, Cum eam (quod unum te nescire nolim) paulo antè *Synodum Glasguensem* habuisssem; Cumque *Exemplaria* ejus in vulgus sparsa, non amplius me penes forent; de *lasà*, Conventiculo isto, *Majestate*; deq; subsecutà inde *Rebellione*, nè adhuc quidem planè Consopitā, cuiq; nihil unquam in defacata Religionis, & infamiam & damnum, aut simile, aut secundum, emerfit (nec enim, nisi hariolarer, potuisssem) nihil quicquam commemoravi. Ut enim reliqua taceam, at certè, qui à *Pontifice* sunt, *Cristas* hñc arrigunt; & à *Regià Majestate*, quamvis suà indole ad *Clementiam* maximè propensā, hanc tamen *Subditorum* suorum *Proditione*, tam indignā, tam inauditā, supra modum exasperatā, & exulceratā; nescio quas *Libertates & immunitates* indultum iri, certò sibi pollicentur. Nec metu vacat, alibi etiam *Reges & Principes*, vicino malo edoctos, à Reformatā nostrā Religione futuros magis alienos; ut quàm sibi minùs, & è *dignitate*, & è *Diademate*, perspexerint. Quo nomine nihil æquè optandum, quàm ut *Reformata* quotquot sunt per universum orbem *Ecclesie* publicè testatum velint, quid sibi sit de præsenti rerum *Scoticarum* statu, sententia: quàmque hæc hortentur Arma, à Subditis intentata, in *Carolum Regem*, verissimum *Fidei Defensorem*, primum *Ecclesie Catholice Nutricium*, eundémque Principum, nè dicam hominum *pientissimum*: idq; sine omni suà provocatione, cum præsertim postulatis illos omnibus, ut sanguini parceret, impertiretur. Utq; ad summam (quod ipsas etiam per se facturas, ex mutuo charitatis intuitu, & vinculo, piè credimus) nobiscum supplices Deum Opt. Max. venerentur, quatenus luxata nobis consolidet, subruta restauret, vindictam peccatis nostris debitam abstineat, populoque isti rebeli, & ὡς ὄντος, oculos tandem aperiat, ut non modò ad *Christum Dominum*, sed & *Christum Domini*, resumptā obedientiā, convertantur, nexuque indissolubili conglutinentur. Vale.

*Citatis nominatim PAROCHIS,
sacrarumq; ædium procuratoribus,
sic inquit ad eos EPISCOPUS.*

Iri Fratres Compresbyteri, vósque
(quotquot adestis) Auditores bene-
voli, arrectis mihi cum auribus tum
animis rogo adfitis; Dum haud ita
multa, quæ *Pastorali* meo incumbant
officio, breviter peroravero. Quædam, quæ *Pa-
rochos*, quædam, quæ *sacrarum ædium* procurato-
res, (vulgò Guardianos) nonnulla, quæ mixim,
utrosque spectent, mihi impræsentiarum dicen-
da sunt.

Permagna, eaq; Catholica in vobis qui ad *Sa-
cerdotia* promoti estis culpa refidet; supina nempe
Catecheseos explicanda negligentia. Ad hoc quic-
quid est operis, & sacris *Canonibus*, & Constituti-
one in primâ meâ *Visitatione* sancitâ, rei tenemini.
Quòd si neutro horum vos judicetis obstrictos;
(utrumq; enim è vobis nonnulli flocci facitis.) At
per Deum immortalem, vobiscum ipsi apud ani-
mum perpendite, quàm ad provinciam hanc ob-
eundam, ipsa vos *muneris* vestri prorrudat, impel-
latq; *conscientia*. *Catecheseos* enim explicatio, in-
struendi,

Heb. 6. 1.

Heb. 5. 14.

struendi, ædificandiq; *modus*, longè *facillimus*, & ipso *compendio* utilissimus est. Hanc *D. Apostolus* *Inchoationis Christi sermonem* appellat, qui nisi solidè *jaciatur*, ad *perfectionem ferri non possumus*. Quid quod sit quasi *Lac infantibus recens natis* conveniens, prædicatio verbi, *cibus solidior*, & *adultis magis idoneus*; qui *sensus habeant exercitatos*, ad *discretionem boni & mali*. Cum *solis ablatis* vobis res est, & quasi quæ *infantibus porrigatis ubera*, aut *nulla haberetis*, aut *pudori foret porrigere*; in *cibo solidiore* parando, omnis vestra & *locatur*, & *luditur opera*: eum ad hujus *masticationem*, nè vos quidem ipsi *sufficiatis*. Et nisi negemus quæ manifestiora sunt, quàm ut *negari possint*, *Cimmeria* hæc quæ *plebs nostra involvitur caligo*, & *ignorantia*, ex uno hoc, vel *superbie*, vel *contumacia vestra*, fonte ebullit. Cum enim ad ipsa *elementa rudis sit*; quotam (quæso) *sacrarum concionum* *portiunculam* intellexerit? Atq; hoc quidem inter *Satanæ stratagemata*, non *levissimum* est, quod cum homines à *Dei cultu* in totum nequeat *absterrere*, ejus aliquam *suadeat illis particulam*, quam cum reliquarum omnium *neglectu*, imò & *contemptu*, nè dicam *fastidio*, celebrent. Hinc fit, ut prædicatio verbi, apud vos adeò in *delicijs habeatur*, ut eum *preces publicas*, *immediatum Dei cultum*, tamen *catechizandi* hanc tam necessariam provinciam *loco deturbare suo*, ut jam *Ecclesiâ*, per vos, (nescio quo dolo malo) *exulens*. *Concionum* scilicet *sine fine multiplicatio*, *stella illa est Arctica* ad quam *solum respicitis*, *Helena* de quâ *sola contenditis*; ita ut nunc pro *sola divini cultus coronide*, pro

totius

totius *christianitatis* compendio ducatis : quasi vero tota religionis vis, energia & vita, in unieis concionibus aut procurandis aut producendis, consisteret. Vos certè meritò interrogem cum Apostolo, *Itane vero? An totum corpus est auris? An totum auditus?* Aut verbis doctissimi cujusdam alloquar *Antistitis* : Si Christi oves sitis non alio certe *stigmatē*, quàm auriculari innotescitis. Verùm in hac re nè nimius sim, nisi in posterum in demandato hoc vobis catechizandi munere, *conscientijs* vestris morem geratis, muneris officijq; mei *conscientia*, calcar mihi addet, ad legitimas censuras Ecclesiasticas maturè vobis delinquentibus infligendas.

Sacrarum ædium procuratores quod spectet, duplicem contra ipsos querelam habeo. Alteram, quod, cum ex officio, sacris *fabricis* teneantur prospicere, nè quid illis decedat, vel casu, vel in curia : Tempia vestra non secus ac *Angai* stabula, aut *sint* laborent, aut squalcant *rudere*. Scio ego *Secundum* hujus esse *mysterium*, in eaq; omnes (inter alias) hæresi esse constitutos, ut quemvis nimium opinentur sumptum, qui externo Dei cultui irrogetur, quodque tùm demùm cum *puritate*, cum *paritate*, ipsi, humili casâ, nè dicam sordidâ, servitur. Hos, cum *Juliani Apostatae* lictoribus, non malè composuero, qui pretiosâ ubiq; Templorum, suppellectile conspectâ, in sacrilegam hanc vocem proruperint : *En qualibus vasis ministratur, Maria Filio!* Sed enim & altera adhuc gravior superest querimonia. Hi enim, cum in proprijs *Paræcijs* omnē compertam *κτῆσις*, & in præcipuis, *Liturgiam* publicam vel respuentes, vel sacra Sy-

vaxi ex Ecclesiæ nostræ *prescripto* & normâ participare renuentes, in medium deferre, tum ex *officio*, tum *jurejurando*, obstringantur; Commissa ipsi omnia, aut tegunt, aut negligunt. Et, ut quod res est loquar liberè, qui ab *Auds* & *Claneboy* adsunt (quos dicitis) *Guardiani* in confusione, & obfirmatione hac plusquam belluinâ, primas obtinent: inq; hoc Schismate duces & Antesignanos agunt; Imò, non aliam ob causam, quàm nè reliqui in jus vocentur, eliguntur, communibusq; suffragijs ad hoc officij, præ alijs, designantur. Ità ut quemadmodum viri illi boni in *Scotiâ* se mutuo *armis* defensuros, sic horum apud nos in hac Diœcesi *asseclæ*, *sacramentis* se mutuo sublevaturos, pepegisse videantur. Verùm, hîc, ego (ne nesciant) præmoneo, me quantocyùs in eos animadversurum. Primum, quòd Ecclesiarum *ornatum*, prædictis Fanaticorum hominum somnijs, posthabuerint. Secundum hoc, quòd Ecclesiæ nostræ filios se minùs *morigeros* præbuerint; Deinde, quòd delinquentes, saltem *infirmiores*, non detulerint; Deniq; ob eorum tam barbarum, & toties repetitum *perjurium*. Quòd si *Procerum* quorundam, (quibus magis quam ipsi Deo famulentur, ac militent) *patrocinio* freti, auctoritatem meam *leviorem* opinentur, quàm ut eos *tantos* in ordinem cogere possit; Ego, *Satana* prius traditos, ad *Senatum* deferam, ut quòd *foro* Ecclesiastico nondum est concessum, id omne *brachium* suppeditet sæculare.

Quod ultimùm queror, majus mihi facesset negotium, & productius est, quàm ut paucis absolvam; atque id quidèm tam *Clerum* quam *Populum* respicit.

Neuter

Neuter vestrum de obedientia habet quod jactet. In utrolibet, ad ritum Ecclesiasticum conformitas, adhuc desideratur. Presbyteri, sanctè & solenniter, iterum atque iterum in vos recepistis ad unum omnes, & proprijs *chirographis* singuli consignastis, futuros Ecclesie vos dicto *audientes*; inque omnibus, quæ pro *consuetudine* imperaverit, obtemperaturos: At cum ad popellum vestrum reditur, immane quam relanguescitis! præclarè enim vos *muni*, *sacramentisq;* vestro satisfecisse arbitramini, si post *lectionem* sacram aut *Psalmum* decantatum, *Collectam* unam aut alteram, eamq; interpolatam & prout libitum vobis *imminutam* perfunctoriè percurratis; ad hunc modum & *Liturgiam* castrantes ac *delumbantes*, & obedientiæ vestræ *fucum* facientes: quasi dei cultum *mutare*, & loco summovere, vobis pro arbitrio quidem vestro concederetur. Certè, cum ita se res habeat, cum nè *jurejurando* quidem vinciri, nec *Syngraphis* teneri, nec multoties repetitis *pollicitis* stare decreveritis, nulla mihi reliqua videtur ratio, nisi ut laqueis & *loris* constringamini. Verùm illi ex *plebeculâ* multò quidem adhuc deteriores sunt, universam enim illi *Liturgiam* cum nausæa *rejiciunt*, dumq; *precibus* legendis opera datur, huc illuc in coemiterijs cursitant, iisdemq; perlectis, in ipsum *Templum* tanquam in profanam aliquam *scenam* ad conciones audiendas irrumpunt potius, quàm introeunt. At priusquam multi elabentur dies, rationem inibimus, quâ, *Liturgia* isti contemptores, ab *adibus* sacris & *concionibus* ipsis, excludantur.

Menon latet, vos, ad vestram hanc contumaciam, *conjuratiōe* istâ *Scoticâ* suprâ modum extimulari.

Somniatis enim, exleges istos, contribules vestros, Serenissimo nostro *Regi*, non modò omnia ab ipsis postulata concedendi, *necessitatem* imposituros; verùm & vobis hîc degentibus, prout lubitum est, vivendi copiam, *impetraturos*. Vanâ spe omninò lactamini; utcunque enim *Thrasones* isti, sese, ipsi etiam *Regi* obviam ire posse tumidè confidant; vos tamen, quamvis horum simillimi, non adeo *multi* hîc apud nos estis, quin (Deo gratia,) *Regis* nostri auctoritas nullo ferè negotio compescat & subjuget. Pro certo itaque habeatis, propter nefarium hunc in Clementissimum nostrum *Principem* ab istis excitatum *tumultum*, in vos, quòd in illorum jurastis *verba*, acrius & penitius multò animadversum iri. Res nostra agitur.

— *Paries cùm proximus ardet.*

Et certè, meo quidem iudicio, si vel minima *timoris* ergà *Deum* scintillula, si vel mica aliqua sincerae ergà Regem *fidei* vobis inesset residua, procul dubiò rebellia illa, imò horrenda istorum *convamina*, nefandum eorum *dogma* invisum vobis redderet, penitusque excuteret: Quo primitus fermentatis, vix credo in mentem venisse, mulierem tam formosam in *piscem*, *religionem* tam speciosam in *rebellionem* exituram; quin mecum aliquando putaveritis, homines eos fuisse caliginosis suis *conscientijs* nimium obsequentes, à vi, impetu, omni que perfidia specie, alienissimos. Nunc autem facta eorum contemplantini, & ex *fructibus* eos dijudicate.

Facile est videre, quomodo *secta* illa *Principibus* molestissima, à primis incunabulis (orta autem, regnante *Maria* apud *Anglos*, 80 plus minus annos

nos tantum numerat) in hunc usque diem, a malo ad
 pejus, per sex quidem gradus infelicitèr admodum
 progressum fecerit. Initio, *Episcopatum* & nescio
 quas *Ceremonias*, in Ecclesià Anglicanà usu receptas,
 quasi palatis suis minùs arridentes, *oppugnarunt*, ut
 qui antiquius haberent regimen illud *Genevensum*,
 & quidem prudenter, Reipublicæ illius status &
 conditionis ratione habità à Domino *Calvino* exco-
 gitatum, qui cum Democraticus fuerit, *Democrati-*
cum quoque Ecclesiæ regimen suo quasi jure postu-
 labat. Ad *Episcopum* autem quod spectet, *Calvino*
 quod defuit præter *titulum*? *Genevensis* siquidem
 Ecclesià, non tam *Paracia*, quàm *Diocesis* dicenda
 est; Ex pluribus enim, & distinctis constat *Paracijs*,
 quæ omnes ad magnum illud *Presbyterium* consti-
 tuendum coagmentantur. Hujus, durante vità, Mo-
 derator *Calvinus*, & quasi Dictator *perpetuus* exiit,
 quo dissentiente, nihil quod vel ad *Ordinationem*, vel
 ad *Iurisdictionem* attinet, expediri potuit. Mortuo
Calvino sufficitur *Beza* qui 10. integros annos, eàdem
 authoritate, eidem præfuit Ecclesià: donec eum
Daneus cathedrâ deturbavit, præfecturamq; illam,
 annuis *aliernisq;* vicibus, in plures, non sine *scandalo*,
 derivavit. Haud multò post, ab alieno & paulò in-
 quiore, in *Episcopatum*, animo, ad ejus planè *con-*
temptum, progreditur. Ex hac autem radice (siquid
 D. Cypriano credimus) *Hæreses* omnes, & *Schismata*
 repullulant. *Initia Hæreticorum & ortus Schismati-*
corum hac sunt, ut præpositum superbo tumore contem-
 nant. Et rursum, *Unde Schismata & Hæreses orta*
sunt? nisi dum *Episcopus* qui unus est, & Ecclesiæ præ-
 est, *superbâ quorundam presumptione contemnitur*, &
 homo

I.

IIII

I I.

Ad Roga-
tianum.

Ad Pupianum.

III.

IIII.

V.

homo dignatione Dei honoratus, ab indignis hominibus
 judicatur. Nec dum hîc gradum sistunt, quin ulterius,
contemptui contumaciam addunt; *ruptisq;* Legum
 Ecclesiasticarum repagulis, obedientiæ quoque va-
 ledicunt: Haud multum illis absimiles, quos com-
 memorat *Nazianzenus*, quibus nihil unquam placu-
 it, nisi quod è *cerebello* suo promanavit: hîc alijs
 sanctiores, quô in aliorum criminibus *oculationes*,
 plura aut fingant, aut adinveniant quæ *exprobrent*.
 Ab inobedientiâ, cæco quodam impetu, ad infamem
secessionem ferebantur: Et ab alijs *dissidentes*,
 seque suosque solos *fratres*, solum aurum *electum*,
 reliquos omnes *reprobos*, & ab ecclesiâ *alienos*, indi-
 gitabant. Et quia turpitudine etiam ipsa, sua habeat
 incrementa schismati successit *Hæresis*. Verissimum
 enim est illud *Hieronimi*: *Omne schisma gignit sibi*
Hæresin. Hæreses autem, illi, ad *separationem* palli-
 andam, non numero paucas, vel ipsi *procuderunt*, vel
 resuscitatas, postliminio *revocarunt*. Inter stulta &
 damnata *Aerij* dogmata, hæc quoque enumerat *Epi-*
phanius; quod nihil inter Episcopum & Presbyterum
 inesse *discriminis*; quod *stata* jejunia illegitima,
 Iudaica & superstitiosa. contra *Patres*, contra *Con-*
cilia, insanè magis, nescio an impudentè, pronun-
 ciaverit; *Istis* verò, (cùm utrumque defendant,) &
Aerio, tantis damnato authoribus, quid interest?
 At quid ego singula hîc doctrinæ portenta comme-
 morem? quæ portenta hæc hominum, in lucem
 emisserint. *Paritas* ista, quam non modò inter se, sed
 & cum *Christo* ipso tueantur, dum nimîâ hac suâ *fa-*
miliaritate freti, *mensæ* ejus, ad instar convivantium
 & contubernalium, non verò communicantium, in-
 fulsc

fuisse nimis accubent, ad perpetuam illorum sufficit
 infamiam. Quid quod gestum illum suum, indignum
 prorsus Christiano homine, quippe nec à Christo
 institutum, nec in *Primitivâ Ecclesiâ* usu receptum,
 tanquam *Eucharistia* partem *essentialem*, alijs obtru-
 dant, solumque admittendum esse contendunt. Cu-
 jus non aliam reddunt rationem, quàm quod *discubi-
 tus* iste, æqualitatem inter ipsos & Christum con-
 fratrem suum, cum *genusflexio* inæqualitatem quan-
 dam (à quâ maximè abhorrent) designet. Quo dog-
 mate, Reformatas omnes in *Gallijs* Ecclesias quasi
 violatæ Christi Institutionis reas inculant. Hinc,
 Libello quodam, vulgari apud nos idiomate con-
 scripto, typisque excuso sub annum Domini 1605.
 cujus fronti *Puritanismus Anglicanus* inscribitur, qui
 & totius sectæ mysteria, *ymages*, & elementa com-
 plectitur; Libello (inquam) isto (quem *Puritano-
 rum Vindicias* non ineptè dixeris) ita cristas attol-
 lunt, & inquiunt: *Ecclesia, ne cuiquam quidem homi-
 num, sive Pastoribus, sive alia in eâ munia obeuntibus,
 officia ulla, actiones, functiones, vel Ceremonias ulla,
 sive ad Dei cultum spectent, sive non, imponere fas, nisi
 quæ primitus in sacris literis Christus nobis commenda-
 vit: vel quæ eadem Ecclesia, Christo ipsi, si in terris
 degeret, & Ministri Evangelici munere apud nos desun-
 geretur, aquè licitè, irrogare posset.* Blasphemam sunè
 vocem & cui parem ex ipso Ario, haud facile quis-
 quam reposuerit. At hæc ego obiter. Nunc autem,
 ut unde est orsa, in eodem terminetur oratio. Eorum
 deniq; contumacia, schisma, hæresis, in apertam re-
 bellionem proruperunt. Miror quò posthac sint eva-
 suri, certè mea me fallit opinio, nisi *maius* adhuc
 C moli-

moliantur opus, nisi & alia juga sint illis superanda, & cum in *præcipiti* sint, an integrum sit illis gradum sistere, donec, à quo non longissimè absunt, in purum putum *Anabaptismum* desierint. Quod si cuipiam, *Anabaptistarum* historijs evolvendis ocyum fuerit, facillimè comperiet longè moderatior, & à christiano dogmate minus absona, ab ipsis, quàm ab his, consilia inita: Idque justissimo Dei iudicio accidit, ut qui Ecclesiæ *septa* semel transilierint, iidem, humanitate quoque exatâ, *mentis* minùs compotes evadant.

Vos ergo, quantum possum rogare, rogo, ut eorum ipsi rationes, consilia & progressus æquâ Lance velitis apud vosmetipsos perpendere, nè, si cum illis *amicitiam diuturniorem* foveatis, eadem secum *rebellione* involvant. Si quid vos *meum* moveat exemplum, nihil unquam magis ab istâ *me religione* (si crassam excipiamus *hypocrisin*) deterruit & abduxit, quàm odiosa sectatorum ejus in *Reges*, qui Dei in terris locum tenent, *malignitas* & contumacia. Quam quum habeam ex ipsorum cum *Doctrinâ*, tum *Praxi*, compertam, *utriusq;* vobis specimen ob oculos ponam. A *doctrinâ* incipiam, quæ omnem Regibus, in rebus *Ecclesiasticis*, auctoritatem, non imminuit modò, sed *adimit*: Nec eis permittit, quod Regibus *Jude*, quod pijs in Ecclesiâ *Primitivâ* *Imperatoribus* permissum est, *Ius Patronatûs*, non vilissimam *coronæ* gemmam, *Regi* detractum, apponunt *sibi*. Sententiam cupit ferre Princeps in *Synodo*: ne interesse quidem licet, nisi sub larvâ *Laici-Presbyteri*, vel ut planiùs dicam, Ecclesiæ cujuscumque particularis *Procuratoris*, aut

Guardiani: Imò, vel ipso in Synodum ingressu, Regem prohibent. Legibus certè, (si quas feret) de externo Ecclesiæ regimine & Politiâ, furore plusquam *Tribunitio*, hoc est, *Presbyteriali*, intercedent. Quid quærimus? Eò demum vesaniæ progressi sunt, ut vim etiam adhibeant.

Quod tranquilla nequit peraget violenta potestas.

Nec subditis modò in Regem arma ministrarunt, sed ipsi, factâ conjuratione, ad rebellionem, facem prætulērunt; atq; id suo jure scilicet, ut qui doceant, Principi vi & armis licitè resisti posse, eumq; certis casibus, regno spoliandum, imò & vitâ, si Tyrannus audiat, mulctandum. Tyrannus autem audiet quoties Presbyterio, visum fuerit, fuerit licet ipse, non dicam Principum, sed & hominum mitissimus. Quâ ratione deterior futura esset Regum sub Presbyterio, quàm sub ipso Papatu conditio: Quippe, qui non unius tantum, sed mille Paparum ferulis, quasi tyrunculi, subicerentur.

Atq; ejusmodi quidem est *Theoria* Puritanica, sequitur *Praxis*; de quâ multa habeo quæ dicam, sed nè singula persequar, ea tantum commemoro quæ nos propius attingunt, & pungunt. Et primò quàm improbè, quàm indignè gloriosum illum, fælicis & æternæ memoriæ Regem *Jacobum*, Angliæ Primum, Scotiæ verò Sextum; Dum is apud eos degeret, habuerint. Quem ab utero, imò in utero ipso persequi non erubuerunt. Cuiq; sumprâ jam virili togâ, nè diem, nè noctem quidem unam, quamvis ad quietem datam, turbâ immunem aut facinore, præstiterunt. Ex pluribus pauca, eaq; notissima, perstringam. Cùm factionis istius præsul-

tores & Antesignani, stramineâ quâpiam Synodo, Episcoporum ordinem, Pontificium planè, & hæreticum pronunciaſſent, è numero ſuo ad Regem delegarunt, qui cum ipſi, tum ſupremo ſuo Senatu, imperarent, quatenus Episcopos omni authoritate exutos, Cathedris in perpetuum multarent; & hoc niſi facerent, Excommunicationis fulmen, inaudito exemplo, utrinque intentant. Legatione ſub id tempus, apud Scotos fungebatur è Gallijs non obſcuri nominis Satrapa. Hunc, reditum adornantem, Rex jubet pro avito more, epulis excipi ab Edinburgenſibus. Convivio (jubente Rege) dictus eſt dies, qui ſequitur Dominicum. At quid interim boni illi viri, Demagogi miniſtelli? Re compertâ, (quod non ante diem Dominicum contigit) ut convivio interdicerent, pro concione jejunium; ſed die ſequenti celebrandum indicunt: quod cum nihilominus Conſul & Senatores Edinburgeni, cum nonnullis ex Aulâ ſatellitibus, præ Regis mandato contempſiſſent, ab Anathemate in eos ferendo, ægerrimè abſtinuerunt. Quid quod ſacraſſima eadem Majeſtas, occultis proditorum quorundam inſidijs (qui Regem etiâ invitum, in ſententiam ſuam pertrahere ſaragebant) Reutheni captiva detineretur? Et poſteâ e cruentis illorum manibus feliciter erepta, detentionem illam planè perduellionem, curiaſis Comitibz pronunciaſſet: Scelerati tamen iſti proditiōnis buccinatores & Abella (nimis quàm pro imperio) decreto interceſſerunt. Imò & Synodo, ad hoc unum (quod novimus) coactâ, non modò factum probant, ſed & in imitationem proponunt, neminem non devotum, qui iudicio ſuo non ſubſcriberet.

Unde

Unde facile liquet, quantam sibi, & quam inrefragabilem, supra etiam *potestates*, potestatem arrogent. Cum hæc minus, quam prospere, succederent; sæpiusculè è rostris (& cum ipse Rex præcipere aderat) in famam, & existimationem ejus publicè *declamarunt*; nec à clementissimo ejus *regimine* bilem, nec à sacratissimâ ejus *personâ*, contumeliam abstinentes; ut hæc ratione subditis eum aliquando *invisum* redderent; in quos, cum ob effrenatam hanc in concionibus *calumniandi* licentiam, ex secretionis Concilij sententiâ, statuisset *animadvertere*, quod unum, semperq; valent, *Protestationem* (quam vocant) interponunt suam: Et cum nihil Regibus esse cum ministris edocuisset, *fore* valedicunt tanquam *incompetenti*. Nihil erat solennius apud eos quam *clam* Rege, quandoq; & *reluctante*, & *solvere*, & *indicare* jejunia; quæ tum celebrabant *frequentissima*, cum vel in regium caput conjurarent, vel aliud *rescio* quid monstri parturirent. Tum enim *Ministri* idem omnes *maximè* *omnes*, nil non in *Alicis*, nil non in ipsos regni proceres, qui à Rege *stabant*, summâ cum licentiâ *ablatant*; Quâ *capinâ* suâ *facundiâ* id perfecerunt, ut *plebecula* in furorem *actâ*, ad nullum non flagitium *promptissimâ*, intereretur. Quod & ipsum legere est, in *Declaratione* quadam Regiâ ad annum 1585. *typis* mandata. Sunt & *Alice* eorum fraudes, alia facinora, non tam etate *profecta*, ut meam utiq; *refugiant* *memoriam*. *Bothwellio* Comite, in ipso rebellionis *acta* consistente, corradébantur apud *Scotos*, ad sublevandam *Goneriam*, quam paulò prius *Allobrogum* Dux obsidione cinxerat, *elemosyna*. Piè sanè hoc, sed audire alteram

partem. Boni illi *Ministri* qui *contributionem* procurabant, pecuniæ collectæ partem longe maximam, *Bothvelio*, Regis tum & fortunæ, & vitæ infidianti, *suppetias* miserunt. Postea, cum *Gowrai* in Regis caput conjurassent, Rex verò ipse è medio discrimine, ex ipsis mortis *fauibus*, mirum in modum, erutus esset, nè tanta, à tanto periculo sepulta evanesceret *liberatio*, eam publicâ & solenni in singulis, intra totius regni pomœria, Ecclesijs, gratiarum actione testatam voluit, & mandavit. Ex *ministri* tamen non pauci, istius scil. factionis vexilliferi, non solum penitus Regi morem gerere recusarunt, verum insuper, se, nec Regis, nec procerum, nec satellitum testimonio fidem habuisse, quod ulla fuerit hujusmodi infidiosa machinatio, non sane dissimularunt. Imò Regem, hoc *dolo* usum, ut *Gowraos* è medio tolleretur, suggerere non dubitarunt. Non est, quod decimum septimum illum diem *Decembris*, vobis in memoriam revocem. Nemo nescit, quanto, illo tempore, Rex suæ vitæ periculo, per *tumultum* quendam expositus fuerit, qui non aliunde, quam à *sugillantibus* turbinum istorum *concionibus*, originem traxit. Sed quid hisce omnibus enumerandis immorer? *unum* tantum, silentio non obruendum, insuper adjiciam. Postquam *plena* potestas, res Ecclesiasticas administrandi, & imprimis *Generales Synodos* convocandi, ex Comitiorum statuto, in solo Rege fixa esset: Isti tamen probi homines, *Synodum Nationalem Abredonia* celebrandam cōvocarunt. Eventum fortè, nec immeritò, Rex suspicatus, Synodo istâ celebrandâ, subditis suis, *promulgatione* publicâ, interdixit. Verum illi palinodiam

nodiam canere dedignati sunt. Paucis itaque inter-
 jectis diebus, in jus vocati, non obstantibus regni il- Hocnè dogma
Papisticum?
 lius statutis, Regiam auctoritatem non modo parvi-
 penderunt, sed ne *agnoverunt* quidem; Ac pro-
 inde *lese Majestatis* inculcati, affines etiam con-
 perti, imò & *condemnati* sunt. Rex tamen ille cle-
 mentissimus, *proditores* istos nec vitâ, nec bonis
privavit, sex solos ex ijs insigniores *proscripsit*.
 Cumq; ex hoc numero nonnullis, in terris exoti-
 cis, res malè cederent, ità ut ad *stipem* planè redi-
 gerentur, ac propterea in patriam iterum *clancu-
 lum* irreperent; *culpam* deprecantibus, non solum
 redeundi potestatem fecit, verum & ampla ijs *Sa-
 cerdotia* liberaliter indulgit. Ex his tamen unus, Dr Sharp.
 qui solâ Regis miseratione, tùm vitæ, tùm bene-
 ficij sui usum fructum habet: Ex *his* (inquam) unus
 in hac *confederatione* princeps & Antesignanus est;
 reliquisq; facem præfert. Hinc videre est, quo-
 modò Rex ille Beatus *Jacobus*, quasi in *Palæ-
 strâ* quadam perpetuò luctatus, nè dicam excruci-
 atus fuerit. Quam ob causam, in aureo illo Tra-
 ctatu, cui titulus ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΕΡΟΝ, Fili- Lib. 2.
 um suum, laudatissimæ memoriæ *Henricum*, hunc
 in modum alloquitur: *Cave sis (mi Fili) à Purita-
 nis istis sunt enim cum in Ecclesiâ, tùm in Repub.
 pestes infestissima. Nullo humanitatis officio devinciri,
 nullòve jurejurando, aut pollicito constringi possunt.
 Nec quicquam nisi calumnias, & seditiones spirant,
 supra omnem etiam modum aspirant. Contra omne jus
 & fas conviciantur; Et deliria sua, (sacrâ paginâ
 reclamante) tanquam unicam conscientia sua normam
 sequuntur. Contestor (inquit) Deum Opt. Max. Cumq;
 hac*

Xantippe.

hac quasi verba mea novissima exunciens, procul absit mendaciam, nè quidem inter Limitaneos, aut Montanos predatores, majorem ingratitude, mendacia plura, & fœda perjuria, quam inter Fanaticos istos nebulones, reperies. Si igitur paci consulueris, secta istius primipilares terræ tuæ finibus exterminator, nisi quidem illis, ut Socrates prava uxori, patientia exercenda ergo, indulgere velis.

Hactenus igitur, ium doctrinam, quoad negatam Principibus obedientiam, tum etiam & praxim leviter perstrinxi. Iam verò, ne impietas hæc Nationis potius, quam factionis hujus propria videatur, & nè quid Hierusalem sutori suæ Samaria habeat quod exprobet. Secta hujus in Angliâ alumnos, non minus quam istos in culpâ esse, demonstrabo. Certè, quod tot scelera non perpetrarint, tantæ potestatis defectui, acceptum ferendum est. Ut autem Hacketum, Coppingerum aliosq; præteream, qui propter Seditiones in Regiam auctoritatem commotas, dum novam suam disciplinam stabilire desiderarent, illic è medio sublati sunt. Hisce (inquam) præteritis, de reliquorum placitis, ac consilijs, ex ipsorum scriptis judicare licet, quæ jam, ὡς ἐν τῷ πρῶτῳ, paucis delineabo. Quidam ex istâ classe, libellum contexuit, Alborum Diabolorum Dialogi titulo (quæ quidem Epigraphe nugacibus istorum codicillis aptissima, si enim Diaboli albi, vel in Angelos lucis transfigurati, in rerum naturâ dentur, certè ipsissimi sunt, sub sanctitatis enim specie, itafigar omnem tam in Ecclesiam quam Rempubl. introducere adhiuntur. Ut tamen albi, certè non candidi sunt) Præclarus (inquam) libelli istius artifex

artifex planè afferit, *Principes illos Tyrannos, ac pro-*
inde à subditis suis jurè exauetorandos esse, qui nè no-
va illorum introducatur Disciplina, in morà sunt. Cum
 hoc concinit & alter, qui *Stephani Iunij* sibi nomen Miles, &c.
 indidit. *Licet populo (inquit) ipsi Principi vi & ar-*
mis obluetari, si modo Ecclesia inmoderate interpellat. Est
 & alter, qui in *Elizabetham* beatissimæ memoriæ
 Reginam, quòd legitimam illam in rebus Ecclesia-
 sticis coronæ suæ annexam potestatem exercuerit, gra-
 vissimè invehitur: Eamq; Regibus ineptè Episco-
 pantibus, alijsq; omnibus munus sacerdotale inique
 sibi arrogantibus, comparat: Præsertim autem
 cum *Saule*, quòd Holocaustum immolârit, cum
Oziâ, quòd incensum Domino adolere voluerit, cum
Nadab & Abihu quòd ignem alienum Domino obtu-
 lerint. Satis notum est *Martinum*, in 1. suo Libro,
 pugnos etiam comminatum. Necnon secunda *Ad-*
monitionis Author, passim proficitur, *Multa homi-*
num millia idem cum Martino desiderare, & nisi præ-
spectum fuerit, multa inde mala emanatura. Ejusdem
 etiam farina alius, hisce verbis compellat Episco-
 pos: *Neceffe est ut palmam ferat Presbyterium, siq; id* Demonst. di-
vas urat, vobis ipsi vitio vertite. Nè vero spurcicies sciplin. in præ-
 fat.
 hæc, vobis nauseam pariat, *camarinam* hanc non
 amplius moveo: Vnico duntaxat *Cartwrighti* loco
 allegato, qui reliquis omnibus factionis istius Pa-
 tronis, doctrinâ & eruditione, multis sanè para-
 sangis facile præcessit; Eoq; nomine præ cæteris
 colendus. Affirmat ille non *Ecclesiam* in *Republ.*
 sed *Rempub.* in *Ecclesia* sitam, ac proinde ut vir
 prudens non aulæis ædes, sed ædibus aulæ accom-
 modat, ita *Ecclesiam* non *Reipub.* sed *Rempubl.*
 Eccle-

Esay 49. 23.

Ecclesiæ adaptandam. Ex quâ quidem sententiâ, sicut in Ecclesiâ, ita & in Republ. *paritatem* statuendam, necessario quidem sequitur. Unde liquido apparet, huc omnes tanquam ad unicum eos collimare scopum, ut nullus omnino Regi relinquatur locus, nullus pateat aditus. Quod etiam spectat, quod insignis iste proditor *Didoclauius*, in stercoreo planè, & contumelioso suo Libro, qui *Altare Damascenum* inscribitur non solum in Regem *Iacobum* maledicta congerat, eumq; *Perjury* ac *Persecutionis* incuset, verum etiam in omnes Reges quicumq; demum sint, calumnias evomat, (hæc ejus sunt verba) *Naturâ insitum est omnibus Regibus in Christum odium*. Videtur certè rabidus iste canis, *promissionis* divinæ erga Ecclesiam omnino immemor; Et quod dixerit Deus, *Erunt Reges Nutricij tui, & Regina Nutrices tue*. Quibus certè promissis non defuit Deus: Nunquam enim tales Evangelij *propagandi*, Ecclesiæq; *pactis* stabiliendæ, ministri, quales Christiani *Principes* extiterunt. Nec quis unquam in hoc negotio plus defudavit, quam Rex noster Serenissimus *Carolus*, ejusq; *Pater* laude omni cumulatissimus, quem tamen *nebulones* isti acerbissime insectati & ad ravim usq; calumniati sunt.

At quorsum hæc antiquitus gestorum commemoratio? *reviviscunt* enim, ipsis, a quibus prognata viperis longè praviora sunt: Et in *Scotiâ* nuper oriunda illa facinora, *avita* omnia scelera facile superant, de quorum immanitate nulla unquam ætas cõtescet. *Episcopi* enim & *canonum* tenaces ministri, qui olim in *honore* habebantur, nunc quidem lapidibus appetiti, malè mulctati, & vulnerati & *pul-*
pitis

pitis deturbantur. O scelus horrendum! Cujusmodi, nè ab ipsis Ethnicis, in *Sacerdotes* suos utut profi-
gatissimos, perpetratum. Hi tamen sunt qui in
novo isthoc *fœdere* sanctè dejerant, se, alijs *pietatis*
omnis, sobrietatis item & iustitia, *omnisq; erga Deum*
& homines officij in bona exempla evasuros. Quæ vero
pietas, quæ demum iustitia & sobrietas, in flagi-
tjjs istis, ne quidem apud & de Ethnicos æquipa-
randis, se exerant, totius mundi iudicium esto.
Antehac vel linguis solis, Aspide quavis venenatio-
ribus, vel calamis licet plumis anserinis leviori-
bus rem agebant: Nunc autem (ut *Tertulliani* ver-
bis utar) *A stilo ad Macharam ventum est*: Ita ut
cum *Bernardo* verè affirmem, *Leones evasimus, sed in-*
cidimus in Dracones. Istos enim *Cerastes* dicas, *Ser-*
pente ferè antiquo magis *Serpentes*. At, utinam
hic istorum rabies meram sibi fixisset, utinam hic
gradum stitisset. Dei enim sacros *Prophetas* non
solum conculearunt, sed & in ipsum *Christum Domi-*
ni, manum immittere, non dubitarunt. Nonne mu-
tuum adversus eum fœdus contraxerunt, *armis* sub-
ditos instruxerunt, *juramenta* ad causam suam vindi-
candam ab ijs exegerunt, *propugnacula* invaserunt,
pacem oblatam rejecerunt, & ut verbo dicam, nonne
pientissimo Regi *bellum* palam indixerunt? Quan-
quam enim Regia *Majestas*, omnia ab ipsis *postulata*
clementissimè ijs annuerit, non adhuc tamen con-
quiescunt, opportuna enim hac rebellionis ansa
avidè ijs arripienda videtur. Proh facinus infan-
dum! An talia ausi, Christianorum nomine digni?
An sacra *Scriptura* autoritate innitentes dira hæc
moliuntur? Nonne Potestatibus *sublimioribus*, Re-

du l. l. v.
sup. m. m.
l. l. l. l. l.
l. l. l. l. l.
l. l. l. l. l.
Rom. 13. 1. & 5.

ligioni licet Christiana: maligne adversantibus, non
 solum propter iram, sed etiam propter conscientiam ex
 verbi divini præscripto, subici tenemur: An quic-
 quam ad piacula ista patrocinauda, ex pie Antiqui-
 tatis Archivis eruendum? Certe quum *Primitiva*
Ecclesiæ Christiani, cruciatus immmanissimos per-
 pessi, tanquam oves ad occisionem quotidie ducerentur,
 ab armis tamen in Principem abhorrebant, non alio
 celebriores Elogio quam quod profitebantur: *Arma*
sua fuisse preces & lachrymas. Imò, cum *Imperatores*
 quidam funesti & cruore madidati, cum barbaris
 gentibus *belligerarent*, *Christiani*, omnium fidissimos,
 & maximè strenuos *Imperatorum* milites (adeòque
 inimicis formidabiles, ut *Tonantes* inde *Legiones* dicti
 sint) viriliter admodum sese præbuerunt. Eosq; sum-
 mis ornat laudibus D. *Augustinus* quod tam fide-
 liter *Ethnicis* istis *Imperatoribus* adheferint, qui
 tamen eò quod *Christiani* audirent, eorum san-
 guinem (humanitate ipsa penitus exuta) immmane
 quantum profuderint! Nè autem *Sectinacula* istius
 alumni opponant, siue ob *paucitatem*, siue ob viri-
 um *inopiam* (hoc autem, ut & reliqua omnia, qui-
 bus *Regum* jus oppugnant, sophismata, à *Jesuitis*
 suffurati sunt) eos ab armis absterritos. Liqui-
 dò enim constat eos tot copiis tantâ animosi-
 tate, tanto & apparatu instructos, ut, si *Imperatores*
 vi & armis obluatari *equum duxissent*, primitus ja-
 ctam *Imperij* basin funditus evertere, ejusq; com-
 pagē dissolvere in proclivijs fuisset. Sicut autem
 sacrae Scripturae & Antiquitatis, ita & *Reformatæ*
Ecclesiæ Confessionum omnium, * *Lutheri*, *Calvini*,
Beze, aliorumq; qui in restaurandâ Religione, ipso-
 rum

* Vid. Luth. de
 deterni, quæst.
 Calv. Instit. I.
 4. cap. ult. Bez.
 Confess. Fid.

cum opinione, strenui admodum visi sunt Athletæ,
 presidio & auctoritate destituuntur. Unâ enim vo-
 ce omnes, à subditis in Principes suos suscepta
 arma, illegitimè suscepta, affirmant, ubiq; & præ-
 dicant. Verum isti de quibus Sermo est, alienam
 imò aliam, prorsus Theologiam imbiberant. Se enim
 non diutius ad Regiam vel Majestatem, vel Perso-
 nam, vel Auctoritatem defendendam, quam Rex
 Religionem veram, intemeratam conservaverit, tene-
 ri & obstringi hallucinantur, (sic enim in fidei suæ
 Confessione nuper editâ, & iurejurando, à singulis
 confirmatâ, præ se ferunt) Illam autem solam pro
 verâ agnoscunt, quæ ipsorum palatû sapiat. Nisi huic
 Rex patrocinetur, non obstante etiam novo isthoc
 foedere, Iuramento Fidelitatis renuntiant, nec ampli-
 us eo se confictos arbitrantur. Quibus equidem
 delirijs, vel ipsis Jesuitis in perduellione palmam præ-
 ripuerunt: Et satis callent Jesuitæ, quid sibi è re sua.
 Non ita pridem enim ex ijs quissimè, pro Ordinis
 sui fidelitate apologiam scriptitatis ipsos Protestan-
 tes subditorum in Principes rebellionem, non minus
 quam sui ordinis homines approbasse, contendit.
 Et nê hoc nullis faciat Authoribus, Buchananum,
 Knoxium & Goodmanum indigitat. Huic rescribens
 Andreas Rivetus Professor Leidenfis, Protestantes
 dogma istud portentosum abnegare omnes, & diffiteri
 respondet. Buchananum autem & Knoxij temeritatem,
 præservido Scotorum ingenio & ad audendum prompto
 (non religioni) ascribit. Sed jam malè metuo ne al-
 ter aliquis ex Jesuitarum sodalitis, librum prope-
 diem editurus, hodiernum istum Scoticorum tamul-
 tam, plus Papistarum proditione pulverariâ, perfidiæ

ac perduellionis nomen mereri, rationibus evicerit. *Conjuratio* enim ista *sulphurea* à paucis aliquot, ijsq; commotis ac frementibus (multis in *Angliâ* Papi-
starum millibus, ne *conscijs* quidem) originem traxit. Hodierna autem *Puritanorum conjuratio* & seditio, à longè pluribus universi regni incolis inita, audita, & suffulta est; omnesque penè involvit: Ita ut novæ hujus *rebellionis* tota ista *Secta*, veteris autem illius *proditionis* Religio *Pontificia* non item, jure incusari possit. At fortè, Instabit aliquis, Ad hæc omnia obcunda *calcar* addidit *Religio*. Itane verò? An vera unquam Religio *perduellionem* in sinu fovit, aut amplexa est? An

Insuet. l. 1.

Tantum Religio potuit suadere malorum? Satis mihi subolet, *piaculis* hisce, *Nationalis* Ecclesiæ suæ *Confessionis*, & *sacramenti*, Anno 1581. juxta Regis mandatum, & exemplum, à majoribus suis dicti, defensione eos obtensuros: Verum si ita res habeat, foederi huic novo & ipse ego *subscribam*; i quo, nescio quid deterius, vel inimicis mihi infestissimis, imprecer? Quapropter ut fucum istum fallacem & frivolum *elvam*, quo vobis alijsq; pluribus incautioribus *illudunt* præstigiatores isti: Duo hæc paucis enucleabo. Primo, *Confessionem* istam *Negativam*, in quam anno 81 jurati sunt, non esse *Nationalem* *Scoticana Ecclesia confessionem*; Deinde, nuperum hoc Iusjurandum, non *idem* esse cum illo, quod ipse Rex, ejusque famulitium, Primores item & regni subditi diebus illis præstiterunt, sed toto cœlo, non verbis duntaxat, sed *reipsa*, multifariam & essentialiter *discrepare*, luculentissime demonstrabo.

Quoad primum. *Negativa* ista *Confessio*, non *iti-*
dem

dem & *Nationalis Ecclesiæ Scoticanæ Confessio* censenda est. Sed illa potius quæ antè vicennium à *Knoxio* ejusque commilitonibus *exarata*, primaque *Theologiæ* elementa complexa est, quæq; in *comitijs*, Anno 1560. celebratis, comprobata, & postea in *Ordinum conventu*, Anno 1567. corroborata, inq; ipso *Parliamentari decreto* verbatim explicata, quæ item in pluribus ex illo tempore *comitijs* iterum atq; iterum confirmata, inque reformatæ Ecclesiæ *confessionum album* relata, & tanquam *Ecclesiæ Scoticanæ Confessio* indigitata & æstimata, Illa (inquam) sola, (*Negativâ* istâ valere jussâ) *Nationalis Ecclesiæ* illius *Confessio* dicenda & existimanda est. *Confessio* autem ista *Negativa*, quæ in *Papæ* erroribus abdicandis sita, à *Craigeo* contexta fuit, ut per eam, *personati* aliquot Pontificiarum partium homines, qui, sive æquivocatione, & *Papalis indulgentiæ* spe inducti, sive *legum* formidine perculsi, præcedaneam illam *Confessionem* amplectebantur, quasi per *Lydi-um lapidem*, dignoscerentur; Ista (inquam) à singulis *Parliamentis* explosa, & nè *unius* quidem suffragijs in hunc usq; diem munita est. Si quam unquam vim sortita, ea certè solo *mandato* Regis innititur, à quo, non solum ut *ipse*, sed & ejus subditi ab ipso jussi, eam amplecterentur, per fas & nefas dolose admodum extorserunt. Hic autem advertite obsecro, *quantulam* tunc temporis ætatem *Rex* renellus attigerat, Quatuor sanè menses, *decimi quinti* ætatis suæ anni, ei transigendi supererant. Hanc itaque ætatulam, huc illuc *lenocinijs* flectere, nullius erat negotij. Si à rege *Iacobo* adhuc *pupillo* ad eundem ætate jam *profectum* provocemus, *Confessionem* istam

negati-

negativam eum penitus reprobasse deprehendimus. In Comitibus enim Anno 84 aliisque variis succedentibus, priorem illam, (posteriori isthac omnino contempta,) ratam, ac sancitam habuit. Inque colloquio Hamptonia in Aula instituto, *Negative* istius Confessionis fastidium planè indicavit. *Craigem* (inquit) iste, cum tot suis ingeminatis detestationibus, & abjuramentis; innumera, imò & terribilia monstra, rudiorum captum superantia, imprudenter exaggeravit; Eaque ratione ex imperitiis plurimi, si non in Papismum relapsi, ex ignorantia sua lacunis saltem non emerferunt. Quod ad me sanè attinet, Si formulæ istius illepida astringerer, Fidei meæ Confessionem adversariis seu tabulis forte committere, nunquam autem memoria inculcare possem. Nullâ ergo hætenus Politicâ sanctione stabilita est. Si quis, in Synodo quadam Edinburgi, & alterâ Glasguae celebratâ, confirmatam objiciat. Resp. Synodi sanctionem illam, solo Regis inniti mandato. Verba enim in hunc modum se habent: Quandoquidem piam quandam Fidei confessionem ediderit & promulgaverit Regia Majestas — statuit ideo hac Synodus, ut quicumque eam repudiaverint Ministri, tam officiis quàm beneficiis exuantur. Si qua igitur virtus, synodice istius Confirmationi insit, ea quanta quanta, à Regij mandati vigore promanat. Dum valebat hoc, valuit & illa; Et effluxo hoc effluxit & illa. Mandatum autem Regium (quod omnes sciunt) antiquatum est. Illud enim secundis cogitationibus ductus, dum adhuc in superis esset, Rex ipse rescidit penitus, & convulsit. At quid si mandato isti adhuc vivus non refragatus esset? mandatum siquidem illud, privata seu Personalis aliqua Regis actio cen-

censenda est, inconsultis enim regni Ordinibus, ne-
 dum in Parlamento suffragantibus; cum Rege ipso
 procul dubio *expiravit*: *Mortuo enim mandatore,*
expirat mandatum. Unde *confessionem* istam quam
 Regis subditis impetuosè adeò & quotidie obtru-
 dunt interpolatores isti, lege aliquà nullatenus san-
 citam liquidò constat. Præterea non solum Con-
 firmationis omnis indiga, verum etiam à Reforma-
 tæ Ecclesiæ confessionum albo semper *remota*, &
 nunquam (sicuti prior illa) in earum *numerum* rela-
 ta est. Nec sanè tanto honore dignanda; Nequa-
 quam enim *πίστεως* sed potius *ἀπιστίας* *Confessio* dicen-
 da: Non enim quæ tenenda & credenda, sed quæ
minus credenda, & omnino *diffidenda*, *παχυλῶς* & à-
 cervatim in eâ congeruntur. Vera autem Fides
 (quod omnibus constat) in *propalatis* veritatibus am-
 plexandis, non vero in ignotis *erroribus* (qui innu-
 meri sunt) renunciandis, primariò consistit. Utrum
 autem Divini verbi Ministro prius & antiquius ha-
 bendum? *Positivas* scil. Doctrinæ Christi-
ritates gregi suo, ut par est, proposuisse, An verò in
 obscuris ac insulsis *heresibus* enumerandis, tempus
 inaniter fefellisse?

20. Haftenus *Negativam* istam non *Nationalem* Ec-
 clesiæ *Scoticanae Confessionem* esse, perspicuè demon-
 stratum est. Proximo jam loco, nuperum illud ob-
 trusum jusjurandum, non idem esse quod Rex ejusq;
 subditi, (uti prætenditur) Anno 81 præstiterunt, sed
 reipsâ aliud, incumbit mihi probandum; quod &
 firmissimis argumentis evincam. I. In priori fœ-
 dere seu juramento, annuente & mandante Rege, sa-
 cramento se devinxerunt. Extra omnem autem du-

hitationis aleam positum est, subditis, præcipiente Rege, fas esse, (si nempe ipsa materia votiva, ut ita dicam, vera & legitima sit.) jusjurandum quodlibet præstare. Regi enim soli, *negōtos* & præ alijs omnibus juramentum administrandi potestas insita; Reliquis vero mutuatitia tantum, & quasi precaria quædam à Rege competit facultas. Verum novum hoc & adulterinum jusjurandum reclamante penitus & prohibente Rege præstitum est. Ex quo enim tempore, foedo isto foedere contrahendo, subditis suis, quantum potuit, interdixit, multas sane rudiorum myriadas ad jusjurandum hoc addixerunt. Certè hoc satis scio, eos juxta regni hujus statuta, in labyrintho isto quod *Pramunire* dicitur, sese illaqueasse. II. In priori juramento non datur mutuae tutelæ stipulatio. At in nupero hoc mutua quædam concatenatio seu vinculum inferitur: se enim invicem, *adversus personas omnes quacunque demum sint*, sacratissimâ ipsius Regis nè quidem exemptâ, ~~et~~ *defensuros* obnixè dejerarunt. III. Quid si in priore illo foedere (sicut quidem in eodem, anno 1590. repetito, generalis Synodi artificio accidit) mutuae defensionis stipulatio adhibita fuerit? Ea tamen in recenti hoc prorsus nefaria est. Subditos enim se mutuò armis propugnaturus, (astipulante scil. Rege, cujus, in dominijs ac ditionibus suis, ens sem evaginare solius est) legitimè foedus ferire posse, satis constat. Verum istis audaculis novitium hoc foedus icentibus, nè quidem *suffragatus* imò apertè *refragatus* est Rex. Et hac sanè ratione à regni sui legibus non temerè adeò violandis penitus recesserunt. Omnis enim Confoederatio &

mutuæ

mutuæ tuitionis stipulatio, in Comitijis Anno 1585. habitis, Senatusconsulto disertis verbis prohibetur. Utq; isthoc foedus, hoc nomine, regni illius Sanctionibus, ita & sacris Dei legibus ex adversò repugnat. Nusquam enim gentium Theologus, qui non, & bonam causam, & legitimam Authoritatem, ad arma jure capeffenda requiri, teneat ac tueatur. Instar omnium testis sit D. *Augustinus*. Iusta belli causa, non cuivis, nè contra extraneum quidem, multò minus adversus Regiam Majestatem, arma gerendi potestatem facit. Nulla enim ratio aut provocatio utcunque gravissima, bellum à subditis in Regem indictum, æquum aut legitimum reddere potest. Verum causa iusta, soli Regi, aut supremo Magistratui, bellum gerendi ansam præbet. Omnis enim Authoritas & potestas primariò penes ipsum solum est, omniàq; à privatis, sine ejus *Epistalmate*, suscepta bella, non alio sanè loco, quàm Latrocinia & homicidia, ponenda sunt. Præceptus ille & præposterus *Israëliitarum* cum *Canaanitis* congressus, de quo *Num. cap. 14*. Spretis Authoritatis auspicijs, initus est; *Arca enim Testamenti Domini & Moyses non recesserunt de castris*: Quapropter *Moyse* dimicationem istam *Præsumptionem* appellat. At qualem successum sortiti sunt? Certè ausis suis non absolum. *Descendit Amalechites & Chananæus — & percutiens eos atq; concidens, persequutus est eos usque Hormah*. Ipsum loci nomen, rei eventum, *cladem* nempe denotat.

Deniq;, Novitium hoc Iusjurandum longè à priori illo discrepat. Antiquo enim isti Foederi seu Confessioni, commentitia ejus interpretatio ab

Interest enim quibus causis, quibusq; authoribus, homines gerenda bella suscipiāt: Ordo tamen ille Naturalis mortalium paci accommodatus hoc poscit, ut suscipiendi belli authoritas atq; consilium penes Principem sit. Aug. l. 22. cōt. Fausti cap. 75.

Ver. 44.

IIII.

ipsis dolosè contexta, malis avibus accessit: *Episcopatum* enim & quinq; *Pertana Synodi Articulos* in *Confessione* istâ abdicatos volunt. Quo verò jure, vel quâ injuriâ factionis aliquot flabella rebellionem hanc accendentia, *Nationalem Confessionem* interpretandi, & absurdum suum sensum toti Ecclesiæ obtrudendi, omnesq; in eum jurare impellendi, facultatem sibi vendicent. Licet sensus iste incommodus verus & genuinus esset, cum tamen publicæ Authoritatis fulcro non statuminetur, eum hunc in modum irrogasse, elatæ quidem arrogantiae fuit. At certè mendacissimus, & à veritate penitus alienus est, *Glossaq; Arlesensi* quæ Textum ipsum funditus evertit, parùm absimilis. *Episcopatus* in *Confessione Negativa* non omnino abjuratur, imò ne vel *negè* quidem de eo memoratur. Quod si quis sub *Scelastâ Papa Hierarchiâ* ibi abdicatâ, comprehensum contendat; se quidem sannis & ludibrio exponet. Omnibus enim qui vel extremis labijs Historiam Ecclesiasticam degustarunt, ità liquido constat Ecclesiam sexcentos, ante *Papana Hierarchia* exortum, annos, ab Episcopis gubernatam fuisse, ut nullâ egeat probatione. Sicut *Episcopatum* item minimè abjurarunt, ità neq; *Innovatio* censenda: In propatulo enim est, Anno 81. viguisse apud eos Episcopos. Et, cuiusdam Comitiorum regeſta revolventi, in *Parliamento* penultimo *Octobris*, Anno 1581. fani *Andrea Archiepiscopum*, aliòsque duos Episcopos, in *Parliam.* item 2. *Octob.* 1583. eundem Archiepiscopum cumq; eo septem Episcopos; Et in duobus deniq; *Parliamentis Anno 1584.* celebratis, eundem Archiepiscopum

scopum & cum eo tres Episcopos, *Pro Clero sedisse*,
 (ita enim verba sonant) facile quidem patebit. Pau-
 cis item ante editam istam *Confessionem* annis, Sy-
 nodus generalis, Rege adhuc pupillo, à Regni ad-
 ministratoribus, Episcoporum Ordinem (quod ex
 tribus *Parliamenti* ordinibus unus esset) intemera-
 tum & sartum rectum conservandum, ultrò efflagi-
 tavit. Quod nè in dubium vocetur, in publicis
 Conciliorum Tabulis, scriptis proditum, & à Com-
 missionarijs pro illâ vice à Synodo nominatis, Syn-
 graphis consignatum in promptu videre est. Ve-
 rum interjecto plus minus quinquennio, circa an-
 num 83. Ministri Synodicè congregati non obstan-
 tibus suis chirographis, Episcoporum Ordinem
 delere penitus & expungere, eumq; illegitimum
 pronunciare in se receperunt. Omnibusq; per to-
 tum regnum Episcopis dignitates & præfecturas
 suas deferere, sub Excommunicationis poenâ, im-
 peritatum. Imò & ipsi Regi, ejusq; Consiliarijs nè
 alios eligerent, qui vacuas priorum sedes supple-
 rent, sub eâdem poenâ interminati sunt: At Rex
 ille sagacissimus, cum eorum ausa animadvertisset,
 quòdque longè plus ipsis Episcopis intumescerent,
 majora capefferent, & plura sibi arrogarent, quòdque
 sub novæ suæ *Disciplina* pallio, pessundato ac pro-
 trito prius sceptro Regali, Tyrannidem quandam
 Ecclesiasticam modi omnis ac limitis impatientem
 meditarentur: Cumq; vidisset novum istud regi-
 men, factionis omnis & *anarchiæ*, seditionis item &
 rebellionis scaturiginem esse, & quòd in *Anabaptis-*
mum & *Democratiam*, ac proinde in coronæ suæ re-
 gnique ruinam, rectâ vergeret; Cum (inquam) hæc

Declarat. Re-
 gia. An. 1585.

be. hincq; a
 52. 108. 1
 211. 309

singula mirâ mentis suæ acie penitus perlostrasset, Anno à Christo nato 1584. Comitij publicis diem dixit, & suffragantibus regni Ordinibus, Presbyteria damnavit, Episcopis autem sedes ac dignitates pistrinas restituit. At tunc temporis indomiti isti *Zervia Fily* adeo prævalebant, ut vix Episcopos plenâ, ut par erat, potestate imbuere penes Regem esset. Cùm verò coronam *Anglicanam* foelicissimis nactus esset auspicijs, vel saltem non ità multò post, in Synodo generali *Glasgæ* celebratâ, Episcoporum Ordinem non fundavit, (priùs enim radices egerat) sed debilem confirmavit quidem & consolidavit. Synodi autem illius Acta, paucis aliquot interjectis diebus, Senatusconsulto rata & corroborata sunt. Unde liquet Episcopatum nullâ ratione *Innovationem* dici posse, quemadmodum in novitio isthoc & adulterino fœdere prætenditur.

Quoad quinque illos *Synodæ Perthanæ Articulos*, nullius quidem calculo in *Confessione Negativâ* abnegantur. Nulla enim eorum ibi fit mentio. Hallucinatur prorsus quisquis eos sub *Ritibus Papanis* comprehendit autumat. *Genuflexio* in sacrâ Synaxi nullum sanè cum Papanis ritibus commercium habet. Ipsum enim esse gestum in *Eucharistiâ* participandâ ab Ecclesia Primitivâ usu receptum, Imò & Pontificem Romanum ad sacram illam mensam primùm ante omnes inter communicandum sedisse, ut eo pacto majestatem suam ventilaret, alias prolixè demonstravimus. Unde *discubitus* suum, gestum quidem ab ipsis usitatum, & excogitatum, unâ cum cæteris Papanis ritibus, in confessione istâ, *Paritanos* abju-

abjurasse, certo certius est. Nec sanè quinq; illos *festos dies*, de quibus in Synodo *Perthensi* transactum, in rituum Papanorum catalogum referre licet; Eos enim Ecclesia Christiana à teneris unguiculis religiosè semper observavit. Huic rei acerba illa inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam, circa Paschatis celebrationem, jamdudum orta contentio, lucem satis amplam affert. Quoad tres illos reliquos Articulos, *privatum* scilicet, *Baptismum*, *Clinicorum Eucharistiam*, & *Puerorum Confirmationem*, nemo perfriat adeò frontis est, qui trecentis eos, ante foetidum Papatus foetum, annis natos, suâq; naturâ non modo licitos & accòmodos, sed & quadantenus necessarios, non affirmaverit.

At fortasse illa omnia terminis saltem remotis & implicitè abjurata ibi esse fingent, dum se, in *Ecclesia illius Doctrina & Disciplina Obedientiâ perman-
suros, dejerant*. Sed ut frivolum hoc commentum facilius diluam, Primò, Eos non in *Præsenti* Ecclesiae suae *Disciplinâ* (quemadmodum nova ista interpolatorum scholia præ se ferunt) sed indefinitè, in ejus *Disciplinâ* se permansturos jurasse, advertendum. Deinde, dato, sed non concessò, eos hoc ipsum jurasse, certè per *Disciplinam*, legum & auctoritatis fulcris statuminatam illam, non autem à cerebrosis aliquot ministrellis, eorumq; asseclis, non sine vi & perfidiâ introductam, intelligi palam est. Episcoporum autem præfecturam in pluribus comitijs ratam, nunquam autem irritam factam Presbyteriorum verò usurpationem, sæpiùs è fastigio suo dejectam, nunquam verò auctam & erectam fuisse, suprà abundè demonstratum. Tertiò, Quid si

I.

I I.

I I I.

ijs

ijs largiamur, per *Disciplinam*, eam tantum intelligi quæ tunc temporis in usu fuit, authoritate licet publicâ non introductam? At eam certè in singulis punctis ita intactam conservare, ut ne latum unguem ab eâ digredi liceat, ne quidem ijs jurantibus in mentem venisse, luce meridiana clarius est. Iusjurandum enim istud prorsus illegitimum fuisset, si quidem de ritibus ac Ceremonijs, quæ pro temporum conditione non solum mutari, sed & inverti possunt, legem omnino fixam & perpetuam tulissent. Si igitur verbis hisce ab ijs assignatus sensus, verus ac germanus esset; Inde quidem sequeretur. I. *Negativam* illorum *Confessionem*, cum priori illâ *Positivâ*, quæ sola *Nationalis Ecclesiæ Scoticæ Confessio* genuina est, quasi adversis frontibus concurrere. In antiquâ enim illâ circa constitutiones Ecclesiasticas in hunc modum scribunt. *Unam aliquam Politian, sive unam Ceremoniarum texturam, locis ac temporibus omnibus congruam, statui posse, nequâquam existimamus. Quandoquidem enim Ceremonie ab hominibus excogitatae, temporaneæ prorsus sint, idcirco, cum earum observatio ad superstitionem potius quam Ecclesiæ òmodioplus tendat, possunt quidem, imò debent mutari.* Iuxta istorum itaque glossam, una alteri repugnat Confessioni. *Positiva* enim, res ad externum decus & *exteriora* spectantes, non modò mutabiles, sed & quandoque necessario mutandas, pronunciat: sed *Negativam*, novi isti Glossatores non secus interpretantur, ac si ad constitutiones, Anno 81. usu receptas, sine minimi *apicis* mutatione in perpetuum observandas, jurejurando obstringerentur. II. Sensus iste rectæ etiam rationi adversatur.

satur. Cum enim militantis Ecclesiae fors frequen-
 ti vicissitudini obnoxia sit, eadem constitutiones
 pro singulis vicibus ei competere nequeunt. Sicut
 eadem *Politia* universae Ecclesiae per loca omnia
 sparsae minus convenit, ita neque uni eidemq; pro
 singulis tempestatibus accommoda est. III. Glos-
 sa ista summam Primitivae Ecclesiae ignominiae no-
 tam inurit, ejusq; *praxin* penitus condemnat. Sae-
 pius enim rei opportunitate postulante, ritus suos
 immutare non dubitavit; Quod cernere est in im-
 mersione Baptismali, quae quandoq; semel tantum,
 quandoque ter repetita est, & postea trina illa repe-
 titio in unam iterum desijt. IV. Sano omnium
 Theologorum judicio omnino refragatur. Audia-
 mus *Dom Calvinum*, *In externâ* (inquit) *Disciplinâ*
 & *Ceremonijs*, *non voluit Christus sigillatim praescri-
 bere quid sequi debeamus, quod istud pendere à temporum
 conditione praevideret.* Et alibi. *Quandoque condu-
 cit* (inquit) *& expedit, ut in rebus illis detur discrepan-
 tia, nè homines Religionem ipsam externis istis Ceremo-
 nijs astringi opinentur.* Ritus autem Ecclesiasticos
 immutabiles statuisse; Quid aliud est, quam Do-
 ctrinam, Disciplinam, ipsa etiam credenda, rebus
 ad τὸ πρᾶν pertinentibus, & quasi coelum terrae
 miscere? *Tertulliani* igitur normam amplectamur:
*Regula fidei immobilis, irrefragabilis, cetera Disciplinae
 admittunt novitatem correctionis.* V. Si, (juxta
 scitam istorum glossam) Disciplinam suam
 tunc usitatam, immotam penitus ac intactam, ac
 si Lex quaedam à *Medis & Persis* lata, conservatu-
 ros jurejurando sese obstrinxissent; Eo sanè pacto
 absolutam sibi perfectionem ascripissent: Imò &

III.

IV.

Instit. lib. 4.
 cap. 10. §. 30.

V.

majorem quàm unquam *Pharisæi*, Christi hîc de-
 gentis coætanei, aut Præceptores sui *xadægoi*, aut
 etiam ipsi recentiores Pontifices, infallibilitatem
 sibi arrogassent. Primæ certè *Confessionis* authores
 sobriam magis in *Præfatione* suâ modestiam præ se
 ferebant. Spondent enim in hunc modum: Si quis
Articulum aut clausulam aliquam sacro Dei verbo re-
pugnantem: in Confessione hac nostrâ deprehenderit,
nôsq; literis suis monitos fecerit: Nos quidem, favente
Deo, rationem ab ore Divino, i.e. à sacra Scriptura fonte
petitam, vel saltem erroris nostri, si quis fuerit, retracta-
tionem, ei redditturos pollicemur. Num igitur posteri
 isti antecessores suos ingenij acumine antecedunt, ut
 omnia ab illis incepta ad ultimam limam perducta
 esse confidant? VI. Sensus primi illius Juramenti,
 quem novi hi affingunt interpretes, quod nempe
Disciplina vetus immota penitus observanda fuerit,
 nequaquam admitti potest. Vigente enim adhuc
 Presbyterio, non pauca ipsi immutarunt, vix tamen
 perjurij eos incusandos censeo. Quondam Laicis
 suis senioribus in Presbyterio suffragandi fuit po-
 testas; Postea vero cùm incommodum hoc mini-
 stris visum esset, ad conciliabula in proprijs Parce-
 cijs habita eos ablegarunt. Quondam etiam in sa-
 cris ædibus tumultasse horrendum erat nefas, postea
 verò impunè licuit. In primo *Disciplinae* suæ libro
 munus *Superintendentium* (ita enim ab ijs dicti sunt)
 stabilitum, postea verò abrogatum est. *Excommu-*
*nica*tiô item *Summaria* in Synodis aliquot generali-
 bus, quibus ipse interfuit *Knoxius* (qui faciem *Re-*
formatae Religionis nostratibus prætulit, sed igneam ma-
gis quàm lucidam) obtinuit; Postea tamen convul-
 litur.

litur. Quondam & concionibus funebribus paren-
 tare licuit, postmodum autem, quasi *Papismus* re-
 dolentes, exterminatae & explosae sunt. In primâ
 denique Reformatione praescriptae precationum
 formulae in honore fuerant, & Ecclesiam sedulo
 debebantur, nunc autem ut prorsus illicite ne dicam
 impiae damnantur, quod si illos Sp. Sancto obtulerent,
 reusq; ligent operationem. Imò si Actorum mihi
 Synodicorum codicem quem 24 hisce annis ne con-
 spexi quidem, paulum modo revolvisse daretur,
 unamquaq; Synodum in rebus *adiaphorais* aliqua, si
 non expunxisse saltem interfuisse, nullo negotio
 demonstrarem. Postremo, Glossa ista penitus ex-
 plodenda est. Cum enim non pauca in novâ suâ Di-
 sciplinâ habeant, quae quasi in æquilibrio pendula,
 in hunc usque diem dirimenda apud ipsos ventilen-
 tur; Quî quæso ad disciplinam istam à capite ad
 calcem exactè observandam sacramenti religione
 sese obligare poterant? Inter alia autem indefi-
 nita eorum *problemata*, pauca hæc accipite: Utrum
Pastoris & Doctoris idem planè sit officium, an vero
 distinctum? Et si distinctum, utrum *Doctorum* in
 Ecclesiae regimine suffragijs relinquatur locus?
 Quid sit *Diaconorum* officium, & num ijs æquè ac
 cæteris suffragia sua in *Synedrio* conferre liceat?
 Utrum *seniores* sui *regentes*, (ut vocant) in *Clerico-*
rum an vero *Laicorum* numerum referendi sint?
 Utrum etiam eorum munus anni cujusque, an verò
 vitæ solâ periodo terminari debeat? Utrum de-
 niq; in ministris eligendis, ordinandis & deprivan-
 dis, inque clavibus in Excommunicatione & Ab-
 solutione exercendis, eorum suffragia præterire Re-
 ligio sit?

Verba itaque illa prisca foederis [*Nos in Ecclesia hujus Disciplinâ obsequentes permanebimus*] sensum istum commentitium, quod nempe *Disciplinam* tunc temporis usitatam, quoad singula ejus commata, fixam omnino, & nec auctam neque imminutam se perpetuò observaturos dejerarint, nullatenus præ se ferre posse, ex supradictis luculentissimè patet. Illo enim pacto jusjurandum ab ijs præstitum, *Fidei suæ Confessioni, rectæ rationi, Primitivæ ecclesiæ praxi, Theologorum omnium Sententiæ, Imo & ipsorum denique consuetudini* ex diametro repugnabit: Nec solum prorsus illegitimum, sed factu etiam omninò impossibile reddetur. Nisi autem mendacem hunc quem astruunt sensum ijs concedamus; Jusjurandum isthoc vel *Episcopatum*, vel quinq; illos *Articulos Perthanos* nullatenus convellit, imo ne attingit quidem. Alius igitur verborum istorum indagandus est sensus. Iuris autem civilis *Aphorismus* extat, *Semper in dubijs benigniora sunt præferenda. Et alibi, Non sunt rejicienda leges quæ Interpretatione aliquâ possunt convenire.* Si qua res, facinus, scriptum, seu lex, sine vi illatâ, geminam præ se ferre interpretationem videatur, quæ commodissima & optima, spinosiore omissâ, semper amplexanda est. Iam verò ex prisca illius juramenti verbis commodiorem longè sensum eliciisse facile est. In Ecclesiæ suæ *Disciplinâ* nempe, quoad ipsam essentiam & præcipua ejus fundamenta, quoad sacramentorum scil. administrationem, & clavium in ligandis & solvendis peccatoribus exercitium, constanter se mansuros dejerarunt. Quoad personarum autem, temporis & loci hanc aut illam determinationem,

& externum administrandi modum, Ecclesiæ suæ Disciplinæ, pro tempestatis opportunitate, legitimè sancientiæ, obtemperaturos moremque gessuros se sponponderunt. Hinc est (ut suprà annotatum) quòd non dixerint se in *presenti* perseveraturos *Disciplinâ*. Iuxta hanc sanè, quæ sola verborum illorum rationi consentanea interpretatio censenda, Ipsum *Episcopatum* quem nunc opprobrijs ad id conspurcant, & *Perthanos Articulos* (qui cùm legitimè sanciri, Disciplinæ hodiernæ non minima pars est) observare, fovere, & pro virili parte exornare, juramento suo Nationali (ut vocant) quasi vinculis æneis, firmissimè tenentur.

Hucusque novitium hoc Iusjurandum priori reipsâ multifariam dispar esse, uberrimè explicatum. Non enim annuente sed palam renuente Rege præstitum; Mutuæ tutelæ vinculum ei annectitur; Subditos sine legitimæ Authoritatis auspicijs ad arma provocat; Imò fœderis aviti glossam mendacissimam complectitur. Omnibus itaque hisce nominibus prorsus illegitimum, adeoque à pijs omnibus explodendum, & in Orcum unde emerfit, quæ n-primùm demandandum est. Sed ut abstrusa eorum perjuræ penetralia paulò penitiùs repandam, conditiones ipsas in juramento omni à Deo requisitas violasse eos demonstrabo. *Iurabis* (inquit *Deus per Ieremiam*) *vivit Dominus, in veritate, & in iudicio & iustitiâ*. In *veritate*, adeoque non mendaciter; In *iudicio*, ac proinde non præcipitantèr; In *Iustitiâ* & idcirco non nefariè & in malum finem dejerandum. In *Veritate* (inquam) & non mendaciter. Ipse enim dicit Dominus, *Levit. 19. 12. Non pejerabis in no-*

Cap. 4. vers. 1.

mine meo. Sola materia seu res voti vera, juramenti veritas habenda est. Omnia autem novi hujus Iurijurandi fundamenta falsa peritus & mendacia sunt. *Negativam* enim volunt *Nationalem* esse Ecclesiae *Scoticanae Confessionem*, & hujus contrarium est verum, nuperum hoc sacramentum idem esse cum illo quod à Rege olim ejusq; stipulatoribus praestitum dejerant, & tamen pejerant. Episcopatum deniq; & quinque *Perthenses* Articulos tanquam innovationes in Sacramento illo avito abnegatos asserunt, quod quantum à veritate abhorreat, satis superq; explicuimus. Præterea ut à *Reformata Religionis*, Regij splendoris, Ecclesiaeq; tranquillitatis avertantur pericula, omnia sua collimasse conamina in Confessione astruunt: Nulla tamen ratio quæ Religionis puritas, Regiæ Majestatis splendor & publica Ecclesiae tranquillitas plus periclitaretur, ab ipsis quidem inferis excogitari potuit. A novio igitur hoc Iuramento *pallida veritas fugit.* Deinde, *In Iudicio*, h. e. ex indubitata rei notitia jurandum. Legere enim est, *Levit. cap. 5. Si qua Anima juraverit, & protulerit labijs suis quod ipsam latebat, pro peccato illo de gregibus agna sive capra offerenda est.* Isti autem in multa quæ omnino latebant, quæq; ipsis nulla ratione innotescere poterant, absq; omni scrupulo securi dejerarunt. Quo enim pacto *Negativam* illam *Nationalem* itidem Ecclesiae suae *Confessionem*, aut nuperum hoc Iusjurandum idem plane quod à Rege olim praestitum, aut Episcopatum & quinque *Synodi Perthanae articulos* in avito foedere abdicatos esse; (quæ quam à veritate aliena sint omnia satis supra apparuit) Quo inquam pacto,

pacto, quâ ratione, aut quo demum *Enthysiasmo*, hæc
 ipsis innotuerint, ingenio lo sanè meo non assequor.
 Hoc enim apud me certum est, *Quod non est, non
 est scibile*. Præterea, Plurimi etiam errores abdi-
 candi enumerantur, qui vulgi imperiti caprum
 longè superant. Ex immensâ enim conjurantium
 farragine, quot quæso illius sunt ingenij acuminis,
 quibus, quid sibi velit *Opus operatum* quod in fœ-
 dere ejurant, intelligere aut expedire datum sit?
 Non sine gravi causâ, in jure civili, Lege cautum
 est, nè quis non mediocri saltem cognitione præ-
 ditus ad religiosè jurandum admittatur; Quapro-
 pter, fatui, mente capri, & pueruli à testimonio pub-
 lico prohibendo arcentur. Verùm multa hominum
 millia ad jusjurandum hoc recens addixerunt, qui
 non tantâ Iuramenti, Religionis, seu Fidei Confes-
 sionis, quantâ puellus septennis, cognitione & sci-
 entia possunt. Non igitur in *Judicio*. Deniq; Non
 modò in veritate & Iudicio, sed & in *Iustitiâ* sacra-
 mentum dicendum est. Non modò res voti vera,
 ejusq; notitia certa & indubitata esse, sed & in bo-
 num ac legitimum finem collimare debet. Flagi-
 tia enim sacro Dei nomine prætexere, scelus supra
 modum scelestissimum. Novitij autem hujus iura-
 menti illegitimus prorsus est finis. Ad Principem
 enim à subditis in ordinem redigendum, & consti-
 tutiones legibus sancitas antiquandas, tanquam ad
 principalem scopum refertur, proq; his tanquam
 proaris & focis ab ijs depugnatur. Quâ quidem
 ratione *Sacramentum pietatis in vinculum Iniquitatis*
 immutarunt. Quæ hujusce monetæ sunt, *Iuramenta*
Latronum dicere consuetum est; Furunculi siquidem

Prov. 11. 21.

Nehem. 6. 18.

& sicarii hujusmodi se mutuò obstringunt: non solum enim *manum manui inserunt* (sicut *Solomon*) verum etiam ad perpetranda facinora, jurejurando sese devinciunt. *Tobiah* insignis licet templi restaurandi remora, *multi tamen erant in Iudaea habentes Iuramentum ejus*. Denique non modò *veritatis*, *Judicii ac Iustitiae* septa, juramento suo transilierunt: verum etiam multi nuperum hoc quicquid est sacramenti dixerunt, qui multò prius Regium suprematum, Canonicam Obedientiam, & ad Articulos *Perthanos* conformitatem sanctissimè in se receperant. Ecce igitur juramenta duo tantà inter se, quanta igni cum aqua est, simulate dissidentia. *Pontificiam* planè isti sacramentorum religione exolvendi potestatem sibi arripuisse videntur. Certè si hæc singula rectæ rationis trutinâ seriò perpendamus, tantus hîc perjurij cumulus, quanti promissio aliqua votiva capax, emergit. Non obscura autem Regula illa Theologica locum hîc sibi vendicans: *Pœnitenda promissio, non perficienda præsumptio*. Unum saltem est quod monitos velim; Cùm seculo hoc malefano juramentis adeo indulgeant, Non abs re sanè novum hoc reliquis superaddant, se nunquam in posterum hunc in modum juraturos. Quùm *David* ex subito animi sui motu, se *Nabal* deleturum temerè vovisset; Postquam æstas ille paulùm detumuerat, fidem datam fallere, quàm servare, maluit. Nec is est Theologiæ candidatus, qui *Herodem*, votum suum temerè nuncupatum satius rescindere, quàm *Baptistæ* caput cervicibus abscindere, potuisse negaverit. Vos autem certiores velim, vix horrendum adeo esse piaculum, Prophetæ cervicibus caput, quàm Regio capiti *coronam*, diripuisse.

Hæc-

Haecenus itaque Religionis larvam, quā ad flagitia sua velanda abutuntur, ijs penitus detraxi. Cum enim *Negativam* illam non itidem & *Nationalem* Ecclesiae *Scoticanae* Confessionem, & recens hoc iuramentum non modo non idem, sed ab isto quod Anno 81 praestitum, prorsus alienum, & multis etiam nominibus illegitimum; Cumque *Episcopatum* & *Perthanos Articulas* nequaquam abdicatos fuisse, satis supra demonstraverim: fucum illum Religionis, quem nequitiae suae obtendunt, jamdudum eluisse mihi videor. Nunc autem non conjecturis inanibus, sed solidissimis ductus argumentis, ad ipsas tumultus hujusce causas altius penetrabo. I. Si tenere velis quid *Clerum* miserum extimulet adeo & occaecet, Certè *αὐθάδεια*, quae (secundum *Augustinum*) *Diaboli civitatem extruxit*; superbia scilicet, supra communem hominum sortem elatio, effrenata ambitio & aurae popularis aucupium portenta hodierna in *Clero* peperere. Ministrelli enim probi, Episcopum quantumvis omni doctrinae genere imbutum obsequio & observantia omnino dedignantur: quippe qui se donis quibuscumque ac virtutibus, Episcopis suis longè praelucere autument, adeoque in contradictione *Cora* percunt. *Cora* delictum, quod omnibus constat, jugi erat excussio: Neque enim *Aaroni* quem supra ipsum constituit Dominus, neque ipsi *Moyse*, penes quem sceptri moderamen rerumque fuit potestas, obtemperavit; Neutri debitam obedientiam praestitit. Nonne & hi ex eodem ovo prognati videntur? Nec enim Episcoporum *primatum*, nec Regum *Priorem* a quo animo ferunt. Superbia haec innumeris sanè in Ecclesiis ha-

I.

De civit. Dei,
lib. 14. ca. 28.

resibus ansam præbuit: Quod cuipiam *Arij* Episcopatum *Alexandrinum*, *Donati Carthaginensem*, *Novati* Episcopatum quendam in *Italiâ* aucupantis, & *Aerij* cum *Enstathio* de Episcopatu in *Ponto* remis velisque contendentis, historias perlustranti liquido satis patebit. Cum enim viri isti excelsas illas in Ecclesiâ quas immodicè ambiebant sedes, nullâ technâ, nullo artificio assequi poterant; sed repulsam singuli tulissent; Alio usi vento, in privatis suis conciliabulis, famæ sibi perenni comparandæ inhierunt. Episcopatum anhelatoribus istis non immeritò quendam annumerem, qui *Edinburgi* factionis hodiernæ primicerius est, Regemq; nostrum sacratissimum palàm è suggesto tanquam Papicolam fugillavit: Cumq; Rex foederis repudium imperasset, & in reliquis omnimodam gratiam supra fidem promississet, eum tamen, in concione quadam, perfido cuidam *Italo* assimilavit, qui succumbenti suo inimico, si Christum abjuraret, veniam pollicitus, eum nihilominus id sceleris ausum, sarcasmo hoc addito, transfodit; *Tam corpus quàm animam tuam jam trucidavi.* Hic tamen lepidulus Episcoporum *Lismoriensem*, antè biennium, plerisq; etiam regni illius Episcopis ei annuentibus, supplex & assiduus manibus pedibusque ambiebat. Verùm postea spe inani lactatus, eodem quo *Arius*, *Donatus* alijq; cestro percitus, leporem diris insectatur quem venando assequi non valuit. II. Quoad *Laicos* præsertim verò Primores, verbo uno expediam quid ipsos exulceret. Insatiata nempe *Avaritia*, & efferrata habendi libido. Nihil enim magis in votis habent, quàm

M. Hen. Rol-
lock.

II.

—ut Rem faciant, Rem

Si possint rectè, si non quocumq; modo, Rem.

Quorum Patres ut Coenobiorum, ità & illi ut Episcopatum prædia deglutiant ac deglabrent, nullum non movent lapidem. Quam etiam animi propensionem in Laicis suis in *Angliâ* sectatoribus perspettissimam habuit cum *Cartwrighto* *Disciplina Ecclesiastica* textor. Nec temerè (ut opinor) *Scoticanos* illos tam indolem ipsam quam Religionem cum ijs participare existimandum. *Si quid* (inquit Author iste) in Episcopos aut Ecclesias Cathedrales eructare nos audiant, O quantum titillantur, quantum oblectantur! Novam enim, qualis fuit illa Coenobiorum prædam sibi pollicentur; Imò hætenus sacra Ecclesia cleronomian votis suis absorpserunt, Religionem ipsam ne vel iota morantur, si modò spolia sibi corrasisse liceat. Christum sanè ipsum lubenti animo crucifigerent, ut ejus duntaxat vestimenta expilata pro lucro reportent. Seculum hoc prædabundis militibus & Dyonijs scelestis qui Christo auream suam tunicam tanquam nec æstiva nec hyberna tempestati idoneam, eripiant, hinc illinc quaquaversum scatet. Certè corvi marini sunt, & insatiabilem canini appetitus voraginem suffarcinare enituntur. Præda ingurgitanda immodicè inbiant, quâ in immortalem suam ignominiam Agrum sanguinis sibi compareant. III. Non immeritò conjicere licet, eos alio adhuc impelli vento, & dolum Ieroboam sequutos. Cum decem tribus, pelliciente Ieroboam, à domo Davidis defecissent, dixit in corde suo: Si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Hierusalem, convertetur cor populi hujus ad Dominum suum Roboam. Excogitato igitur consilio,

T.C.

III.

1. Reg. 12. 26.

fecit duos vitulos aureos, & dixit eis; Nolite ultra ascendere Hierusalem: Ecce Dii tui Israel, qui te eduxerunt de terrâ Egypti: Ità & isti, præclari illius viri Simia, cum Regis subditos in rebellionem suam nefandam pertrahere studuissent, nè fortè, cum reliquis in vero & decoro Dei cultu conspirantes, retrocederent, eorumq; corda ad Dominum suum Regem converterentur, Idolum quoddam Ieroboam vitulis analogum, Disciplinam nempe Presbyterialem, Precationes item & prædicationes extemporaneas, & sordidum Sacramenta administrandi modum, commentati sunt. Quæ quasi Politian splendidissimam, & purissimum Dei cultum, summis in coelum præconijs efferunt.

I. Non tamen omnes pariter flagitijs hisce implici-
tos, eodemq; carbone notandos existimo. Multa
enim, imò pars longè plurima non adhuc cognovit
altitudinem Satanae. In tres itaq; classes non incom-
modè distribui possunt. Primæ classis sunt ipsi ma-
chinationis artifices, factionis coriphæi, reliquorum
seductores, & hoc ipso nomine Heretici dogmatizon-
tes. Pro istis Apologiam eudisse longè à me absit:
Cum onagris in mensibus suis conveniendos relinquo.
I L. Proximæ classis, & numero longè plurimi sunt, qui
miserè fascinati, sicut ducenti illi viri cum Absolom
de Ierusalem euntes, simplici corde, causamq; penitus
2 Sam. 15. II. ignorantes, ab istis in avia seducuntur. Hi, istorum
lenocinijs, priusquam rem satis explorassent, quasi
Syrænum cantu allecti, dum Religionis curam sibi ob-
oculos ponerent, præcipientes in foveam aguntur. Ab
impostoribus enim istis illusi, ipsam Ecclesiæ, Re-
gnique incolumitatem novo huic foederi tanquam
basi

basi innixam, ipsum Religionis cardinem in hoc
 verti, seque omnes ad *Nationalem* fidei *Confessionem*
 & Iusjurandum à proavis suis præstitum nervose
 defendendum, ipsâ conscientia devinciri impruden-
 tes credebant. Præterea cum ignava plebecula Rei-
 pub. Nauceros probrosis convitijs & dieterijs pro-
 fectissos audiat; Cumque libertatem & dominatum
 quendam sibi indulgendum persentiscat, supra mo-
 dum delinitur, ad nihil non audendum instigatur.
 Cæterum, ecquis est cui pectus sapit, quem lateat
 quantum Zeli plusquam ordinarij simulatio, & quasi
 seculi hujus contemptus & fastidium vulgus stupi-
 dum fascinet. Dùm enim homines fronte *Catonica*
 rigentes, huc illuc per vicos & compita cursitantes,
 & capita sua quasi juncus incurvantes, (ipsis licet
 penetralia fraude & perfidia penitus accendantur)
 Dùmque duras suas cervices quasi circulum contor-
 quentes, ac si summo animi angore & sollicitudine
 excruciantur, & oculis suis albugineis, quantulâ-
 cunq; occurrente levitate, in sidera suspicientes; &
 millies rursus sibi pectoribus, non in sua, non in Au-
 ditorum, sed in superiorum exaggerata vitia, non
 sine gemibundis singultibus vociferantes; Et præ-
 cationes suas satis familiares (sub quarum larvâ non
 modò *viduarum*, sed & *nuptiarum* domos exedunt) in
 multam noctem protrahas anhelanter decantantes;
 Dùm (inquam) impostores istos talia facitantes au-
 diunt, conspiciunt & observant imperiti, eos ilico
 sponte suâ colunt, venerantur, admirantur, & tantum
 non pro Dijs habent. His itaque pigmentis & ille-
 cebris, *Doctores* isti *Pharisaici*, quasi hamis inescan-
 tam plebeculam, quæ non habet sensus exercitatos ad

Iac. 3. 17.

Prov. 9. 1.

ἐν τῇ πόλει

discretionem boni & mali, quæq; in externâ superficie acquiescit, demulserunt miserè & deluserunt. Siquis autem eos detractâ larvâ penitus introsperit, & remotis involucris ex fructibus judicaverit, quantâ sint, à vera Religione, intercapedine diffiti, res ipsa indicabit. Divus *Iacobus* veram Religionem plenè quidem ac planè nobis delineavit. *Quæ* (inquit) *supernè est sapientia, primum quidem pura est, deinde pacifica, moderata, obsequens, plena misericordia & fructuum bonorum, absque disceptatione, sine simulatione.* Quo in loco, sicut *Solomon*, *Sapientiam domum sibi adificasse, & septem columnas excidisse* asserit; Ita & *Apostolus* coelestem hanc *sapientiam* (quæ vera Religio est) à *septem*, pro columnarum numero, proprietatibus, depingit, quarum nè vel minima quidem in istorum Religionem quadrat. Non est *Pura*: Idcirco enim vera Religio pura dicitur, quia sordibus ejectis, sola iusta, legitima & honesta approbat. Quo medio usus *Lactantius*, Religionis Christianæ contra gentes, veritatem liquidò astruit: Istorum verò Religio multa in se nec iusta, nec legitima, nec honesta, *Vsuram* nempe, *sacrilegium*, *contumaciam*, in sacros Principes *Rebellionem* ambabus quasi ulnis amplectitur. Deinde, non *Pacifica*: Isti enim Christiani orbis *Incendiarij* sunt, ac si ignem in terram missuri venissent. Non *Moderata*: Ipso enim *Catone* longè rigidiores, ipso *Momo*, mordaciores sunt. Non *Obsequens* seu *suasibilis*: Nec enim validis rationibus, nec Amicorum precibus, nec Superiorum mandatis minime flectuntur. Solis enim suis edictis, solis suis placitis oblectantur; seque ad antiquam istam *Donatistarum* amissim mordicùs exigunt:

gunt: *Quod volumus sanctum est. Neq; plena misericordia & fructuum bonorum: Sacrificio enim, non autē misericordia; Primæ Tabulæ non autem Secundæ officijs se totos dedunt. Fides, Charitatem ijs penitus extinxit. Multa enim (Proh dolor) eaq; magnifica Tempia eos solo æquasse, pauca vero, nè dicam nulla erexisse pro chodochia compertum habemus.* & ἀίχμητος.

Nec absq; disceptatione: Omnium enim quos alit terra viventium, nulli adeo mordaces, nulli adeo turgidi aliorum, ac isti, censores. Non igitur sine simulatione: Ipsissima enim est Hypocrita tessera, quòd (ut loquitur Christus) *speculet festucam* Math. 7. 3. *qua est in oculo fratris sui, trabem verò qua est in oculo suo non animadvertat.* Isti nihilominus incautiores permultos speciosâ pietatis cortice egregiè ludificarunt. Sed jam pergo ad ultimam classem; Cujus sunt qui foederi isti, repugnante conscientia, nè secus subitâ internecione delerentur, invitati subscripserunt. Nec sanè immerito stragis imminētis metu consternabantur; Cùm enim eorū qui non haftenus nomina dedissent, in singulis Pa-roecijs anquisitè collectus fuerit catalogus, Quid præter eladem portendebat? Hic itaq; advertite obsecro, Quò jam Christianæ suæ libertatis evanuerit clypeus? Dum nos Ecclesiæ nostræ constitutionibus cōformitatem ab istis exigeremus: Ut ad quidvis, cōtra conscientia suæ dictamen, faciendum cogeretur aliquis, *Christiana scilicet libertati* omnino dissentaneum; Et quemlibet actionis suæ rectitudinis indubium esse oportere, ingeminârunt multoties & responsârunt. Nos tamen post diuturnam lenitatem, multam indulgentiam, procrastinationes multas,

multas, nullis non usi blandimentis, immorigeros & contumaces, *suspensionis* duntaxat, vel ad summum *Excommunicationis* comminationibus, parè tantum perterruimus. At vide quomodo, rancidi isti cacozeli se gesserint; Nulla prorsus *Conscientia reclamantis* habitâ ratione, ad foederi sine morâ subscribendum, ferro quidem & flammâ, omniq; violentiâ & impetu, cujuscunq; fortis homines, idq; sub poenâ cum vitâ tum bonorum jacturâ, nolentes volentes cogunt, compellunt adigunt. Ex his, siqua in istorum coeptis se exerat fides, si qua sinceritas, & quanta etiam alibi auderent, si capita sua paululum extulerint, colligere in proclivi est.

Omnem hanc, in histrionibus istis à capite ad calcem coloribus suis pingendis, impendi operam: ut itâ vos eorum strophis illusos à factionis istius præcipitio revocem, si fieri possit, & recuperem. Nunquis enim Religionem istam amplecteretur, cujus vinculum *Perjurium*, cujus tessera *Rebellio*? *Exite igitur de illâ, & nè participes sitis delictorum ejus, & de plagis ejus non accipiat.* Iam tandem sectunculæ istius, fastidij vestri specimen apertum exhibete: Omnibusq; Ecclesie nostræ sanctionibus amussatim morem gerite: Neo posthac inter *Deum* & *Baal* claudicate. Non est quod eorum potentiam timeatis & minas: *Æstiva* duntaxat est procella hæc; *Nubecula* est & citâ pertransibit. Uticunq; coram nunc ventis utantur nimium secundis, tandem tamen in scopulos incident, & fortè etiam naufragium ferent; adeòq; turgida eorum conamina in fumos evanescent. Ille enim Deus, per quem Reges regnant, dabit Imperium Regi suo, & sublimabit cornu Christi

Apoc. 18. 14.

1 Sam. 2. 10.

Christi sui: Dissipabit gentes quae bella volunt, & Canaanitæ corda terrore Panico & cerebra vertigine percutiet, eorumq; nervos debilitabit. Regem autem longitudine dierum replebit, & ostendet illi salutare suum. Psal. 68. 30.
Psal. 91. 16.

Iamque, non modo vos, sed & memetipsum prolixiore hoc sermone defatigasse mihi videor. Non pauci ex astantium numero hoc (certus scio) profusè nimis me verba fecisse arbitrantur: At certè fidem erga *Deum & Regem* meum, ut par est, liberaſſe, & citiùs vela contraxiſſe vix commodè potui. Siq; verum ſit, quod jam in *Proverbium* abiit, *Leves loquuntur cura, ingentes ſtupent*, fruſtra aliquis comp tam valdè & phaleratam hanc expectarit Orationem. Deum enim *καρδιονυσιν* teſtor, me ex corde doloribus ſaucio, & anxietate obrutâ fere animâ, hæc effuſiſſe. Dum enim horridos illos ingruentes nimbos, horridas procellas ſeriò apud me perpendo, metuo nè iniquitates noſtræ completæ ſint, imò & exundarint; Ah metuo, ne, jam maturi, Dei falce ſubitò amputemur. Non auſim cum *Beato Paulo* optare *Anathema eſſe à Chriſto, pro fratribus meis qui ſunt cognati mei ſecundum carnem*: At certè animam hanc meam, cā lege, lubentiſſimè profunderem, ut Eccleſiæ pax procurari, Regiæ Majestatis honor adeo conculcatus recuperari, & Patriæ meæ imminens ruina evitari poſſit. Vos igitur omnes (Fratres mei chariſſimi) etiam atque etiam rogatos volo ut incendio hujc reſtinguendo nervis omnibus incumbatis, ſed ante omnia ut errabundos eos quorum cœlitùs commiſſa eſt vobis cura in viam revocetis: *Et alios quidem habito delectu commiſera.*

H

Jud. ven. 22. 23. *miseramini, alias verè terrere servate ex flammâ ra-*
pientes. Imò unâ voce omnes Levemus corda nostra
 Thren. 3. 42. *cum manibus, ad Dominum in caelos, & votis sup-*
plicibus à Deo efflagitemus, ipsumque Pacis ac
concordiæ authorem noctes atque dies instanter
obsecremus, ut populi istius contumacis fascina-
tos oculos, & rigida corda aperiatur, molliatque;
ut debita sua erga Deum, ejusque in terris
vices obeuntem, officia, humiliter ag-
noscant, præstent, peragant.

Amen.

FINIS.

